



Uvodnik

Jurij Paljk

En sam "bla bla"

Zadnja dogajanja na Goriškem pričajo o tem, da ni vse tako, kot si želimo tisti, ki smo se vedno zavzemali za plodno preraščanje državne meje, za dobre odnose s sosedi, predvsem pa za tisto zdravo, normalno, vsakdanje življenje, ki pomeni resnično bogastvo tako za nas, pripadnike narodne manjšine v Italiji, kot tudi za večinski narod in seveda za Slovence iz matične domovine, ki živijo z nami ob meji.

Najprej obnavljanje znanega, danes gotovo odvečnega, če že ne motečega napisa na Sabotinu, ki mu je sledilo obnavljanje drugega napisa v soseščini, potem mazaška akcija na spomeniku padlim na planoti nad Novo Gorico, polemike v časopisju, tiha mržnja do sosedov, ki se kaže tudi v tem, da italijanska država ne zaupa Sloveniji, ko postavlja njeno notranje ministrstvo v Gradišcu zbirališče za begunce za visokim cementnim zidom, a se kaže tudi v nenehnem postavljanju novih ovir Sloveniji pri prevoznih, vse v smislu, da bi se Sloveniji onemogočilo polno življenje v Evropski uniji, kot da bi Slovenija ne bila članica EU že leto dni!

Veliko takih stvari bi lahko našteali, ne nazadnje tudi zadnji festival zgodovine z naslovom *Gorica ima zgodovino v glavi*, ki bo privabil v Gorico osemdeset znanih italijanskih in tujih zgodovinarjev, a med njimi ne bo niti enega zvenečega imena slovenskega zgodovinoslovja. Da ne bo pomote, naj povem, da ga organizirajo "naši", se pravi ljudje, ki smo jih izvolili mi, saj so tridnevni posvet "požegnali" s svojo prisotnostjo na predstavitvi goriški župan, predsednik goriške pokrajinske uprave, deželni odbornik za kulturo, se pravi: sami "naši". Niti enemu od teh "naših", ki so na predstavitvi imeli polna usta večjezičnosti in večnarodnosti Gorice in Goriške, se ni zdelo čudno, da na spisku osemdesetih povabljenec ni niti enega samega zgodovinarja iz bližnje Slovenije, ko pa vemo, koliko dobrega so prav zgodovinarji naredili za podiranje državne meje in za boljše razumevanje bližnje in daljne preteklosti! Dodajam še nezanimljiv podatek, da bo ta festival zgodovinarjev prirejen z našim denarjem, z denarjem davkoplačevalcev, torej tudi z našim denarjem.

Kot pripadniki narodne manjšine se počutimo opeharjene tudi zato, ker vemo, da se zavestno noče izvajati zaščitni zakon, skoraj se zdi, da je vse ostalo le pri vlijudnem pozdravu v slovensščini, ki nam ga naklonijo, ko običajno pridejo v naše loge, in še to počno samo tisti, ki smo jih tudi mi pomagali izvoliti.

Na Goriškem kakih večjih dejanj, ki bi zares pričala o tem, da se hoče sodelovati z nami in z bližnjo Slovenijo, ni bilo, v zameno je bilo veliko besed in je še vedno samo veliko besed, obljub, ki ne bodo, sedaj to že lahko rečemo, nikdar izpolnjene. En sam "bla bla" in še enkrat en sam "bla bla"! Vsak dan imamo pred očmi umiranje Travnika, celega goriškega mesta, naši trgovci zapirajo, tiho prihajajo Kitajci, naši upravitelji so kot otožna ostarela gospa na oknu, ki v dežju čaka na krvavo rdečo sončni zahod. Nič ne stori, ampak samo čaka.

Pripadniki narodne manjšine smo utrujeni, kar je razvidno tudi po tem, da na naše kulturne in druge prireditve hodi vedno manj ljudi, vse bolj se zapiramo sami vase, postajamo folklor, ki je nihče zares ne mara, niti naši otroci ne. Nekateri delamo naprej, drugi se že udinjajo sosedu, vedno kleče' in vedno z upognjenim hrbtom! Najslabše pa je to, da nam le-ti svoj način življenja ponujajo kot vzorec sodelovanja in življenja za vso narodno skupnost!

Škoda, ker nismo sposobni sami v svojih vrstah doseči tiste enotnosti v različnosti, o kateri vedno samo govorimo, a bi, če bi jo dosegli, vsem nam omogočila, da bi se čutili del neke skupnosti, bi nam omogočila, da bi živeli kot skupnost, česar pa danes, žal, za nas ne moremo reči! Škoda!



Spominska proslava ob 60. obletnici osvoboditve

Foto IG

Pogovor Damijan Terpin, deželni tajnik Slovenske skupnosti

Odločno zagovarjamo interese celotne slovenske narodnostne skupnosti v Italiji

E dina slovenska politična stranka v Italiji Slovenska skupnost se te dni pripravlja na deželni kongres, pravkar pa sta se zaključila tržaški in goriški pokrajinski kongres, na katerih je bilo razvidno predvsem to, da bo Slovenska skupnost tudi v prihodnje ostala zvesta slovenstvu in temeljnem izhodiščem narodnega poslanstva naše manjšine v Italiji. Odvetnika Damijana Terpina, ki je deželni tajnik stranke Slovenska skupnost kot tudi izjemno aktiven goriški občinski odbornik za čezmejno sodelovanje in stike s Slovenijo, smo zaprosili, da nam v kratkih orisih prikaže stanje stranke pred kongresom, da spregovori o uspehih in težavah, predvsem pa o opravljenem delu, ki ga ni bilo malo. Rad je pristal na pogovor, za kar se mu zahvaljujemo. Pogovor začenjamo na prvi strani našega tednika, ker se zavedamo pomena stranke in njenega kongresa ne samo za nas, ki se v njenih smernicah prepoznavamo, ampak za vso narodno skupnost v Italiji.

Deželni tajnik Damijan Terpin, zaključuješ mandatno dobo, ki se je začela decembra 2001, ko si prevzel tajništvo Slovenske skupnosti. Kakšen je obračun?

Z veseljem lahko zatrdim, da je obračun več kot pozitiven. Slovenska stranka je ponovno "na zeleni veji", saj ji je uspela ponovna polnopravna vključi-

tev v deželno, državno in celo evropsko politično arena.

Izhajali smo iz zelo težke situacije, ki jo je pogojeval dvakratni izpad iz deželnega sveta. Tvorci deželne volilne zakonodaje so svoj čas verjetno upali, da si bodo razdelili naše glasove, vendar smo vztrajali in danes smo spet tu. V tem mandatu smo torej pridobili deželnega svetovavca, kar predstavlja ključni politični uspeh.

Cilj smo zasledovali vse od nastajanja Marjetice na deželni ravni, pri katerem smo sodelovali z jasnim političnim namenom. Danes imamo politično zavezanost, ki nam odpira dodatne možnosti, tudi na vsedržavni ravni. Predsednik Illy pa je dokazal, da je mož beseda.

Nadalje je prihod Mirka Špacapana na čelo stranke v Gorici dokončno razgibal stranko in jo popeljal do izjemnega uspeha na zadnjih občinskih volitvah. Podvojili smo predstavništvo v goriškem občinskem svetu in dobili odbornika. Odlične rezultate smo dosegli tudi na zadnjih občinskih volitvah s sijajno zmago v Števerjanu in prebojem v Sovodnjah in Doberdolu, kjer pravzaprav za naslednje volitve lahko resno štartamo na zmago.

/stran 3
Jurij Paljk



Foto JMP

Dvojezične table na Koroškem



Na avstrijskem Koroškem so postavili nekaj dvojezičnih tabel, a ne brez težav in zapletov...

3

Ratzinger in Wojtyła



Papež Benedikt XVI. je sprožil postopek za kanonizacijo Janeza Pavla Velikega

4

Zoran Musič v goriški državni knjižnici



Musičevo lahko likovno iskanje Absolutnega skozi praznino vsakdanjika

9



Slovenska poslanca Pahor in Kacin sta poročala o oskrunitvi spomenika

Trnovo v Evropskem parlamentu

Slovenska evropska poslanca Jelko Kacin in Borut Pahor sta v Evropskem parlamentu v Strasbourgu na tiskovni konferenci 10. maja poročala o nedavni oskrunitvi spomenika v Trnovem. Nastopila sta na predvečer razprave ob 60-letnici konca druge svetovne vojne predvsem z namenom, da se evropska javnost, ki jo parlament zastopa, seznanji s takimi dogodki, ki miroljubnemu sožitju močno škodujejo. Dogodek je bil seveda izhodišče za njen nastop, resnično sporočilo pa vera v Evropo, ki vabi k strpnosti in preseganju pred-

sodkov.

Jelko Kacin je tudi povedal, da je pisal italijanskemu zunanjemu ministru Finiju ter mu predlagal preiskavo v zvezi z dogodkom. Izrazil je tudi pričakovanje, da bi se Fini do njega osebno opredelil, kar bi nedvomno prispevalo k razumevanju evropske ideje. Kacin je pismo poslal tudi vsem poslancem Evropskega parlamenta. Oba poslanca sta se, kakor smo že pisali, udeležila simboličnega čiščenja pomazanega spomenika v spominskem parku pri Trnovem na pobudo županov Gorice in Nove Gorice. Na srečanju z novinarji v Strasbourgu sta poka-

zala tudi fotografije, ki dokumentirajo to akcijo.

Borut Pahor je izrazil vznemirjenost in obžalovanje, da "leto dni po evropski združitvi stara čustva, predsodki in preživeli politični koncepti sploh še živijo". Poudaril pa je tudi, da sta prvič župana obeh Goric tako odločno "obsojila ta politični vandalizem in se zavzela za strpno in demokratično sožitje".

Nastop slovenskih poslancev je omogočil, da je za dogodek na Trnovem izvedela tudi širša evropska javnost, kar je vsekakor pozitivno. Treba je reči, da mu niti glavni slovenski mediji niso namenili prave pozornosti, večina italijanskih, zlasti v državnem merilu, pa sploh nobene.

AB

Proslava v Moskvi

Ob 60-letnici druge svetovne vojne (1939-1945)

Zgodovinpisci štejejo formalen začetek druge svetovne vojne 1. september 1939, ko je Hitlerjeva vojska brez vsakršne vojne napovedi vdrla na ozemlje Poljske in tako začela svojo vzhodno fronto. Francija in Velika Britanija sta bili s tem postavljeni pred izvršeno dejstvo in sta se postavili na stran Poljske, vendar ji dejansko nista mogla pomagati. Ozemlje poljske države sta si nato razdelili nacistična Nemčija in Sovjetska zveza na osnovi tajnega dogovora Ribentrop-Molotov iz avgusta 1939. Toda 22. junija 1941 Nemčija nepričakovano napade "prijateljsko" Sovjetsko zvezo. Po japonskem napadu na ameriško oporišče Pearl Harbour vstopijo v vojno tudi ZDA, tako proti japonski kot Nemčiji in Italiji. Vojni spopad zadobi svetovno razsežnost.

Anglija, Francija, ZDA, Sovjetska zveza in druge države se povežejo v protihitlerjevske koalicije ter dogovorno vzporejajo svoje vojaške nastope. V začetku februarja 1944, ko se že nakazuje vojaški zlom nacistične Nemčije, se v Jalti ob Črnem morju sestanejo trije veliki (Churchill, Roosevelt in Stalin) in se načelno dogovorijo o razdelitvi vplivnosti njihovih področij po končani vojni, o zasedbi Nemčije in obnovitvi Poljske v spremenjenih mejah.

Sovjetske čete 2. maja 1945 zavzamejo Berlin, 8. maja Nemčija podpiše brezpogojno vdajo, ki stopi v veljavo naslednjega dne, 9. maja. Zato ta datum velja za uradni konec vojne v Evropi, medtem ko se vojna proti japonski nadaljuje.

Minulega 9. maja je tako bila v Moskvi jubilejna proslava 60-letnice zmage protihitlerjevske koalicije nad nacistično Nemčijo. Organizirala jo je Rusija po vzorcu proslave izpred 60 let. Predsednik Putin je nanjo povabil predstavnike številnih držav, in sicer tako zmagovalk kot poraženek. Med slednjimi velja omeniti predvsem nemškega kanclerja Schröderja, ki je tudi ob tej priložnosti izrazil obžalovanje za vse žrtve in trpljenje, ki ga je nemški narod v službi nacizma povzročil drugim narodom. Nismo zasledili, da bi kaj podobnega izrazil predsednik italijanske vlade Berlusconi, ki se je tudi udeležil proslave. Namesto tega je po svoji znani navadi s smejočim se obrazom in značilnimi gestami vzbujal pozornost. Pred časniki se je bahal, da je posredoval za pomirjenje med Putinom in Bushem, da je ploskal ruskim vojnim veteranom Rdeče armade, ker da niso bili komunisti...

Treba je priznati, da je ruskemu predsedniku Putinu z organizi-

ranjem proslave zmage nad nacifašizmom uspelo prikazati zgodovinsko kontinuiteto ruskega naroda s posebnim ozirom na njegov državotvorni patriotizem. Dejstvo je namreč, da je tudi Stalin kljub internacionalistični ideologiji v usodnem trenutku Hitlerjevega napada zaigral na domovinsko struno ruskega ljudstva in začasno spravo z rusko pravoslavno cerkvijo. Rusko ljudstvo je torej v zadnji vojni ne samo veliko pretrpelo, temveč tudi žrtvovalo veliko število človeških življenj. Sovjetska zveza naj bi izgubila 27 milijonov ljudi, od teh osem milijonov vojakov. O silovitosti vojnega spopada pričča tudi število padlih nemških vojakov na vzhodni fronti, ki naj bi tudi doseglo osem milijonov od skupnih 13 milijonov in pol padlih nemških vojakov v drugi svetovni vojni.

Proslave v Moskvi se je udeležilo nad petdeset visokih državnih predstavnikov, a ne vsi z enakim navdušenjem. Tako je poljski predsednik Kwaśniewski kljub močnemu domačemu nasprotovanju prišel v Moskvo, a ob tem poudaril, da Poljska ni ne pozabila ne oprostila sovjetske invazije in okupacije. Povabilo na proslavo pa sta zavrnila predsednika Estonije in Litve, ker da za njuni državi 9. maj 1945 ne pomeni konca vojne, temveč le začetek nove, sovjetske okupacije.

Ozračje pred moskovsko proslavo je politično najbolj razgrel ameriški predsednik Bush, ki je prav na predvečer proslave obiskal baltske države in jim potrdil, da jim je konec vojne prinesel sovjetsko zasedbo in komunizem. Takšno očitno seveda ni bilo všeč predsedniku Putinu kot gostitelju proslave. Povrh vsega se je ameriški predsednik po končani slovesnosti v Moskvi odpravil v kavkaško republiko Gruzijo ali Georgijo, kjer se je v zadnjem času uveljavilo novo politično vodstvo, ki se sklicuje na trdno privrženost demokraciji. Omenjene Bushove izjave in nastopi so izzvenili kot kritika ruskemu vodstvu, da ni še povsem osvojilo demokratičnega duha. Bush je očitno izkoristil sedanjost politično šibkost Rusije, hkrati pa poudaril vodilno vlogo ZDA v svetu. To je v politiki sicer običajno, a vprašati se je tudi treba, če je to vedno tudi najbolj modro.

Alojz Tul

Potrebne bi bile strukturne reforme

Italija v globoki gospodarski krizi

V središču pozornosti italijanske in tudi evropske javnosti je v zadnjem času gospodarska kriza, ki sta jo vlada in njen predsednik Berlusconi dolgo tajila ali jo prikrivala, češ da gre le za "levičarsko lažljivo propagando". Čeprav je italijanski pristojni statistični urad dve tromeščaji zaporedno ugotovil, da gospodarska rast pada in da lahko upravičeno govorimo o recesiji, je Berlusconi

zatrjeval, da gre le za "stagnacijo", to je za gospodarski zastoj, češ da je treba upoštevati veličinski čas, ko so ljudje na početnicah in se zato proizvodnja ustavi! Šele ob koncu novega tromeščaja naj bi imeli jasno sliko o resničnem stanju italijanskega gospodarstva. Toda pristojni uradi Evropske zveze so kljub takšnemu modrovanju začeli posvečati največjo pozornost razmeram v

Italiji in ukrepati v skladu z ustreznimi pogodbami, predvsem s pogodbo, sklenjeno v Maastrichtu, ki je postala veljavna 1. januarja 1993. Po tej pogodbi primanjkljaj državnega proračuna ne sme presežati 3% BDP (Bruto domačega proizvoda). V Italiji pa je poleg tega zaskrbljujoče tudi stanje javnega dolga, saj znaša skoraj 120% BDP. Zato se je pred dnevi sestel v Luksemburgu Svet finančnih ministrov (ECOFIN), ki je najprej poslušal poročilo italijanskega ministra za gospodarske zadeve Siniscalca. Ta je priznal, da preživlja Italija "varljivo in globoko gospodarsko krizo", ter nato zagotovil, da bo njegova vlada "ustrezno ukrepala".

/stran 14
Drago Legiša

Evropsko-ruski vrh

Poglabljanje zaupanja

Dan po slovesni proslavi na Rdečem trgu - medtem, ko je bil ameriški predsednik že v Gruziji v gosteh zvestega zaveznika Saakašvilija - so se evropski predstavniki Juncker (predsednik vlade Luxemburga), Barroso in Solana zadržali v Moskvi, na 15. vrhu med Rusijo in Evropsko unijo.

Redna srečanja med najvišjimi predstavniki ruskih in evropskih oblasti so se začela leta 1997, ko je stopil v veljavo prvi pomembnejši dvostranski dogovor med post-sovjetsko Rusijo in EU, in sicer Sporazum o partnerstvu in medsebojnem sodelovanju (PCA). Z njim sta obe strani postavili temelje za ponovno vzpostavitev konstruktivnih vezi med naravnima sogovornikoma, ki sta bila zaradi dinamik hladne vojne več desetletij strogo ločena. Letošnji pomladanski evropsko-ruski vrh je temu procesu zblíževanja dodal še en pomemben dosežek. 10. maja so se namreč zaključila zahtevna pogajanja, ki so trajala približno dve leti, in ki so stremela k soglasju glede štirih strateških pomembnih "Skupnih prostorov" oziroma njihovih temeljnih principov.

Vsebinska posameznih sporazumov je obširna. Od vseh štirih načrtovanih projektov pa je posebne pozornosti vredna zamisel Skupnega ekonomskega prostora, na osnovi katerega naj bi se Rusija in EU povezali v ekonomski prostor, podoben tistemu, ki je združeval evropske države do podpisa Maastrichtske pogodbe. S političnega vidika so vsekakor zelo pomembni tudi ostali trije "prostori", in sicer Skupni prostor svobode, varnosti in prava, Skupni prostor zunanje varnosti ter načrt Skupnega prostora znanosti, izobraževanja in kulture. Prav tile namreč postavljajo pogoje za poglabljanje zaupanja med Rusijo in EU, zaupanja, ki naj bi slonelo na spoštovanju pravnih načel, na varnosti ter na konkretni vzpostavitvi medčloveških vezi na področjih znanosti, izobrazbe in kulture.

S štirimi sporazumi so evropsko-ruski odnosi močno pridobili na vrednosti in se tako dodatno približali nivoju konkretnega strateškega partnerstva. Na mednarodni ravni se je v zadnjih letih večkrat zgodilo, da sta Rusija in EU soglašali glede cele vrste svetovnih tem, npr. o centralni vlogi OZN, o skupnih pogledih na stanje v Iraku oz.

na bližnjem vzhodu, nazadnje pa tudi o pomembnosti pristopa Rusije h Kyotskemu protokolu. Glavno novost v dvostranskih odnosih med Mosko in Brusljem predstavljajo tista področja, glede katerih se obe strani doslej nista strinjali, danes pa predstavljajo priložnost za skupen nastop. Pomemben primer v tem smislu je npr. izjava o volji po tesnejšem sodelovanju pri reševanju konfliktov na kriznih območjih Evrope in Rusije, v prvi vrsti na Kavkazu -, ki je doslej predstavljal eno izmed najbolj občutljivih in problematičnih tem na dvostranski ravni.

Zanimivo je tudi v tem primeru, da gradnja miru ni vzbudila velikega zanimanja v sredstvih javnega obveščanja, pa čeprav predstavlja tisto, kar ljudem omogoča normalen potek vsakdanjega življenja. Ojačenje dialoga med današnjo Rusijo in EU je omogočila skupna želja sogovornikov, da se glede gospodarskih, zgodovinskih, kulturnih in ne nazadnje tudi verskih elementov ne bosta osredotočila na tiste, ki ju ločujejo, pač pa na tiste, ki ju zblížujejo in povezujejo. Pomen in potencial takega pristopa, ki z dejstvi načinja princip *divide et impera* in sosedne narode načrtno postavlja v stik celo na ravni posameznika, je večji, kot si ga danes lahko predstavljamo.

Erika Hrovatin

Povejmo na glas

Ko pravičnost postane vprašljiva

Prav gotovo ni človeka, ki ne bi obsojal vojnih zločinov, posebno če so se ti zgodili v bližnji preteklosti ali celo v današnjem času. Toda pri izrekanju javnih obtožb oziroma obsodb moramo biti previdni. Seveda ne v smislu mižanja na eno oko, pač pa zaradi nevarnosti, da se ne bi v enem primeru posluževali enega in v drugem povsem drugačnega merila. V mislih imamo nedavno izjavo haaškega sodišča za vojne zločine na ozemlju nekdanje Jugoslavije, ki je dodatno - in to v nemajhni meri - obtožilo Hrvaško. Slednja se še ni odzvala z izročitvijo generala Gotovine in je verjetno zaradi tega doživela širši in neprimeren hujski očetek. Velika vojaška operacija izгона Srbov s hrvaškega ozemlja med vojno na Balkanu naj bi bila že po zamisli zločinske narave, se pravi zasnovana tako, da je predvidela vse tiste možne načine, ki so zavestno grobo kršili osnovno dostojanstvo človeka.

Kot rečeno, nimamo nikakršnega namena Hrvaške opravičevati, toda tudi ne idealizirati resnice v luči prepričanja, kako da obstaja vojna, ki naj bi bila čista, ravno narobe: čista vojna ne obstaja, ni in ne bo nikoli obstajala. Seveda si vsaka vojskujoča stran, dandanev toliko bolj, na vse načine prizadeva, kako bi nasprotnika očrnila, sebe pa predstavila v najlepši luči. Resnica pa je, da je cilj vojne izločanje, uničevanje in zmaga za vsako ceno in v tem smislu je izjemno pomembno, da pri ocenjevanju vpletenih strani uporabljamo ista ali vsaj podobna merila, kot jih uporabljamo za vojne kjer koli, v ka-

terem koli delu sveta. Tu je dovolj že, če se spomnimo dogodkov v Iraku, kjer smo na pričetku, nekateri zelo dolgo in drugi manj dolgo, verjeli ali želeli verjeti, da se najrazvitejša civilizacija v vojni poslužuje le čistih prijemov, želja torej, ki nima nobene osnove, vendar smo vanjo verjeli. In potem so prišli v javnost osupljivi prizori izživljanja nad iraškimi zaporniki, prizori, ki so obkročili svet in so zato prisilili ameriško vojsko, da je krivce obsodila. V drugih primerih pa ni bilo tako, pri čemer se je dovolj spomniti tragične smrti agenta Caliparija, kjer se je jasno pokazalo, kako ne bo prišlo niti do priznanja morebitne vojaške napake, ki je zakrivila absurdno žrtev. Dosti govora je bilo tudi o zaporu, v katerem naj bi bili zajeti Bin Lادنovi teroristi podvrženi nedopustnemu nasilnemu ravnanju, višek pa je gotovo dogodek, ko je ameriški vojak v mošeji v Faludži pred kamerami ustrelil ranjenega in neoboroženega Irčana in je bil potem uradno oproščen vsake krivde. Prav je torej, da razčiščujemo dogodke na ozemlju nekdanje Jugoslavije, toda pri tem se moramo zavedati, da je obravnavanje vojnih dogajanj zgolj z enega bojišča zelo dvostrano. Nujno je problem obravnavati globalno, posebno če obstajajo upravičene domneve, da ponekod velja pravica močnejšega, medtem ko je drugje šibkejši niso deležni. In kadar se pravičnost meri po takšnih merilih, je popolno nasprotje vrednote.

Janez Povše

Na dnu...

FECONDAZIONE ARTIFICIALE, KAJ PA JE TO ZA EN HUDIR !?

KAJ NI BOLJŠE FECONDAZIONE ARTIGIANALE, KOT SMO DELALI PO STAREM !?



S 1. strani / Pogovor: Damijan Terpin

Odločno zagovarjamo interese celotne...

V tržaski pokrajini smo v Dolini dobili županjo, na Repentabru pa podžupana. Potrdili smo tudi predsedstvo v Briški gorski skupnosti, saj sedaj Hadrijan Corsi predseduje organu, ki pravzaprav upravlja bodisi območje Brd kakor celotno Benečijo in Tersko dolino. To so seveda uspehi celotne stranke, sam sem imel le srečo, da sem jo vodil v tem uspešnem obdobju.

To so res odlični uspehi, kaj pa porazi?

Seveda smo beležili vsem znani poraz v Nabrežini, ki pa je bil poraz celotnega levosredinskega zavezništva in predvsem dokaz, da je potrebno v vsakem zavezništvu upoštevati dostojanstvo vsake komponente, naša stranka pa se mora naučiti, ne da bi se odpovedala notranji demokraciji, gledati na posamezne krajevne situacije včasih z neke širše perspektive, saj je npr. pomen devinsko-nabrežinske občine širši od njenega samega teritorija.

V zadnjem času se Slovenska skupnost vse bolj uveljavlja tudi v širšem, evropskem prostoru. Zavez-

ništvo z Južnotirolsko ljudsko stranko vam je odprlo pot v Bruselj.

Res je tako. Najprej bi želel izpostaviti tudi odličen uspeh, ki smo ga dosegli na zadnjih evropskih volitvah, saj smo v vseh krajih, kjer smo Slovenci v večini, z Dragom Štoko dosegli največ glasov med vsemi slovenskimi kandidati. Vsebinski dogovor z Južnotirolsko ljudsko stranko pa nam omogoča, da izvoljenega evropskega poslanca Mihla Ebnerja lahko štejemo kar za direktnega zastopnika naše manjšine, kar je še posebej pomembno tudi sedaj, ko iz celotne dežele Furlanije-Juljske krajine ni bil v evropski parlament izvoljen nihče. V Bruslju smo že imeli nekaj stikov, v mesecu juniju pa bomo evropski parlament in Svet Evrope obvestili o neizvajanju zaščitnega zakona s strani Republike Italije kakor tudi o mačehovskem odnosu Republike Avstrije do slovenske manjšine na Koroškem. To bo dodatni konkretni rezultat našega zavezništva, ki se ga mora veseliti celotna manjšina.

Po zmagi Janeza Janše v Sloveniji se stranki tudi v matični domovini obetajo novi časi?

Nedvomno je nova slovenska vlada dokazala, da obravnava manjšinsko vprašanje v čisto novi, bolj pozitivni luči in z večjo zavzetostjo. Najprej je postavila na čelo Urada za Slovence po svetu visokega političnega funkcionarja, državnega sekretarja, nato je povabila Slovensko skupnost na poglavljen politični razgovor, na katerem smo s predsednikom vlade Janšo izmenjali poglede na ključna vprašanja in zastavili način komuniciranja, ki odlično deluje. Z državnim sekretarjem Pukšičem smo v rednih stikih, prav tako s predsednikom Komisije za Slovence po svetu Krambergerjem, pa tudi s predsednikom zunanjepolitičnega odbora Jožefom Jerovškom. Vsi dobro poznajo našo stvarnost in naše probleme. Reakcije slovenske vlade na zadnje napade, ki jih doživlja manjšina, se mi zdijo ustrezne. Dejstvo npr., da je zunanje ministrstvo poklicalo italijanskega veleposlanika na razgovore, potem ko so nam pri Svetem Ivanu že četrtič razdejali slovensko šolo, kaže na novo odločnost slovenske vlade, da nas ne prepusti v milost in nemilost italijanske politike.

Kaj pa odnosi znotraj manjšine? Občutek imam,

da se izboljšujejo, zlasti da se umirjajo napetosti med vami in Levimi demokrati, opaziti pa je nekaj napetosti s krovnicima organizacijama.

Prav v zadnjem času beležimo novo razpoložljivost pri Levih demokrati, da se odnosi normalizirajo, kar se mi zdi seveda pozitivno za celotno manjšino. Spori verjetno ne peljejo daleč; Nabrežina je živ dokaz tega in dober šola za vse. Seveda je potrebno, da takšna razpoložljivost proizvede tudi konkretne spremembe na posameznih področjih, recimo v zvezi z volilno zakonodajo. Deželna večina je pripravljena poiskati rešitve, ki bi olajšale dostop za predstavnik manjšine v deželni svet. Če bo stranka Levih demokratov spremenila svoja stališča na tem področju, bo to seveda zelo olajšano sodelovanje na številnih drugih področjih zagotovo v korist celotne manjšine. Obe krovni organizaciji civilne družbe sta našli precej načinov skupnega delovanja, vendar bi bilo potrebno, da SSO pri tem tudi sam odigra vlogo protagonista in tudi sam presodi, ali ni morda potrebno, da drugi organizaciji predlaga kakšno skupno politično potezo, ki bi odražala stališča samega SSO-ja.

V soboto in nedeljo boste torej imeli že 12. deželni

kongres, ob 30-letnici deželne organiziranosti stranke Slovenska skupnost. Kakšni izzivi čakajo novo vodstvo, ki bo izšlo iz tega kongresa, in kakšne so glavne kongresne teme?

Ključni izziv ostaja izvajanje zaščitnega zakona, ki je po štirih letih še vedno na začetku. Stranka bo morala na vse državni ravni, v sodelovanju z obema partnerskima strankama (Južnotirolska ljudska stranka in Union Valdotaïne) najti dogovor z Prodijevo Unijo, o vsebinah in načinu izvajanja tega zakona kot politično platformo za volilno in politično povezavo ob prihodnjih parlamentarnih volitvah. V to dogovarjanje seveda spada tudi določitev slovenskega predstavništva v rimskem parlamentu, saj si manjšina ne more več privoščiti nezadostnega izkoriščanja tako važnega političnega mandata. Seveda je za stranko, pa tudi za celotno manjšino, ključnega pomena deželni volilni zakon, ki ga namerava Illyjeva koalicija izglasovati še v tej mandatsni dobi. Določilo za olajšan dostop za slovenskega svetovalca je del programa Illyjeve koalicije in torej obstajajo vsi pogoji, da to tudi dosežemo. Tudi Republika Slovenija pripravlja zakon o Slovincih v zamestvu in po svetu, ki bo moral manjšino tesno povezati z

matičnim narodom in njenimi institucijami. Pri tem pa mora biti izpostavljena tudi vloga samostojnih političnih strank, ki so izraz teh manjšin kot eden ključnih sogovornikov slovenske vlade in parlamenta.

Doseči bo tudi treba dogovor v manjšini o skupnem predstavnishtvu, ki mora biti demokratično in odražati realno sliko manjšine, ki pa se je zlasti v zadnjih letih precej spremenila. Razcepitev nekdanje Komunistične partije Italije na tri stranke še ne pomeni namreč trikratnega povečanja konsenza teh strank s strani slovenskega volilnega telesa, zato se Slovenska skupnost ne boji odkritega soočanja na to temo.

Slovenska stranka namerava torej še naprej zagovarjati narodnostne in širše družbeno-gospodarske interese slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, kar dela že vsa ta leta, čeprav verjetno ne uživa ustrezne medijske pozornosti. Ogromno zadoščenje pa predstavlja tudi zame posebno dejstvo, da se je v SSK v zadnjem obdobju vključila nova generacija perspektivnih kadrov, ki že prevzemajo pomembne odgovornosti v stranki in izvoljenih telesih. To pomeni, da smo na pravi poti, da znamo biti privlačni tudi za mlade in da slovenstvo ostaja vrednota tudi za nove generacije.

Še vedno zapletli

Na Koroškem so postavili pet dvojezičnih tabel

V četrtek, 12. maja, so na avstrijskem Koroškem postavili pet dvojezičnih napisov, ki bi jih morali postaviti že pred 28 leti, in sicer v Žvabeku (občina Suha), v Slovenj Plajberku (občina Borovlje) ter v krajih Kajzaze, Potok in Spodnja

viden za to priložnost, je nadomestil samo sprejem na občini Suha, kjer je župan orisal načrte za nov muzej v občini ter sprejem v domu za ostarele. O samih tablah pa sta na Suhu spregovorila kancler Schüssel in deželni glavar Haider samo ča-

napadel ravnanje Cerkev. Cerkev ne bi po Haiderjevem mnenju dovolj skrbela za bogoslužje v jeziku večine. Haiderjeve trditve je na kraju samem zanikal pliberski župnik in dekan Olip. V Cerkvi se že dolgo uvajata dosledno oba jezika pri bogoslužju, ne nazadnje pa bi bila Cerkev na področju spoštovanja jezikovnih in kulturnih posebnosti Koroške lahko v zgled politiki. Samo postavljanje tabel v Žvabeku je potekalo prav tako brez vsake formalnosti, a ne brez zapletov. Tablo so postavili v zgodnjih jutranjih urah, na veliko začudenje pa je na tabli manjkala strešica. V četrtek so pomanjkljivost nadoknadili s samolepljivim trakom (ki pa so ga kljub varovanju žendarmov neznanci že v popoldanskem času odlepili), v petek pa so postavili novo tablo.

Na Ljubeljski cesti, to je na cesti, ki pelje iz Borovelj na Ljubelj (in torej tudi do Slovenj Plajberka, kjer so postavili drugo tablo), pa so člani krajevnega društva



Vesca (občina Bilčovs).

V ta namen se je na Koroškem celo dopoldne mudil tudi avstrijski kancler Schüssel, ki naj bi s svojo prisotnostjo še dodatno podkrepil pomen postavitve teh tabel tako rekoč na predvečer 50. obletnice podpisa Avstrijske državne pogodbe (ADP). Koroški deželni glavar Haider se je dan pred postavitvijo tabel mudil na informacijskih sestankih v Žvabeku in Borovljah, kjer je krajanom opisal, zakaj bodo postavili table. Deželni glavar Haider je svoje dosedanje stališče proti dvojezičnim tablam ob tej priložnosti ne le omilil, temveč skušal prepričati tudi domačine, naj sprejmejo dvojezične table kot danost.

V Žvabeku so se po poročanju medijev in samega Haiderja stvari zapletle do mere, da so (nekateri) domačini zahtevali, naj se ne praznujejo postavitve. Kulturni program, ki je bil direktno

snikarjem avstrijskega radia. Prvi je poudaril, da ni važno, da se prireajo umetne proslave, temveč, da je pomembno, da se nadaljuje po poti konsenza in sodelovanja tudi s krajevno popula-



cijo v zvezi z vprašanjem dvojezične topografije. Zanimivo trditve, zakaj ni do postavitve dvojezičnih tabel prišlo prej, pa je poskrbel Haider, saj je direktno

brambovcev postavili ob cesti napise NOBENA SLOVENSKA KOROŠKA. V ta namen so se ponekod poleg napisa pojavile tudi stare slike iz časa plebiscita, s po-

močjo katerih so želeli seveda zavrteti kolo zgodovine nazaj za skoraj 90 let.

Z razliko od Žvabeka pa se je v Slovenj Plajberku zbrala številna



publika domačinov, politikov in časnikarjev, ki so vsak s svojega zornega kota gledali na postavitev table.

Govor predsednika Heimatdienstfeldnerja je posebej dilematičen, v kateri so se sedaj znašle t.i. domovinske organizacije, ki so vsa ta leta negativno aktivirala koroško prebivalstvo proti tablam, sedaj pa morajo prepričati slednje, da so se časi spremenili in da je pač potrebno iskati konsenzualno rešitev. V Slovenjem Plajberku je spregovoril tudi deželni glavar Haider in poudaril, da postavitve dvojezičnega krajevnega napisa nima opravka s konferenco o konsenzu ter dodal, da je bilo treba pred 50. obletnico podpisa ADP 15. maja pač dokazati, da se tudi na Koroškem zakoni upoštevajo. Tako predsednik sosveta Marjan Sturm kot kancler Schüssel pa sta se v svojih nagovorih sklicevala na pomen Evrope in evropske integracije tudi pri premoščanju takih vprašanj, kot so dvojezični napisi na Koroškem.

Dan po svečanosti pa so bili nekateri napisi, ki so jih postavili v občini Bilčovs, žal "neevropsko" pomazani.

Peter Rustja

Posvet Marjetice v Čedadu

Možnosti čezmejnega sodelovanja in razvoja

“Čedad in čezmejno sodelovanje: kate- kakšen razvoj” je bil naslov posvetu, ki ga je stranka Marjetice priredila pretekli tork v Čedadu. Na posvetu so bili na sporedu posegi deželnega svetnika dr. Mirka Špacapana, predsednika Gorske skupnosti Nediških in Terskih dolin ter Brd Hadrijana Corsija, Lorenza Pelizza, zastopnika upravnega odbora družbe Finest. Zaključni poseg je bil poverjen deželnemu odborniku za mednarodne odnose in krajevne ustanove Francu Iacopu. Zbranemu občinstvu je prvi spregovoril deželni svetnik Slovenske skupnosti Mirko Špacapan. V razčlenjenem posegu je spomnil na vse težave, ki so do sedaj ovirale čezmejno

obojestranski razvoj. Doprinos slovensko govorečega prebivalstva lahko bistveno pripomore v tiskanju odnosov in v snovanju novih načrtov s slovensko stranjo. Zato - je ob koncu še dodal deželni svetnik SSK - pa je seveda treba strniti moči in predvsem biti prepričani v veljavo in pomen tovrstnega upravljanja.

Vsi so se strinjali, da predstavlja tudi za široko čedadsko območje mednarodno sodelovanje priložnost, ki jo je škoda zanemarjati ali z njo odlašati. Večja odprtost, predvsem na vzhod, bi Čedadu prinesla nove priložnosti za življenje, ki bi območju pomagale iz recesije, ki je v zadnjih letih tu precej občutena. Prisotni so tudi podčrtali, da je poleg kulturne in mentalne odprtosti potreb-



sodelovanje v Čedadu in beneških dolinah, da pa je danes čas, da se končno zavedamo vseh možnosti za boljši razvoj. Nova levosredinska uprava s kandidatom za župana Moratom na čelu ima, po Špacapanovem mnenju, edinstveno priložnost, da končno uresniči vse to, česar dosedanja desno usmerjena uprava ni bila zmožna narediti. In to v iskanju prijateljskih in iskrenih vezi med sorodnim prebivalstvom, ki si na obeh straneh današnje izginjajoče meje želijo novih možnosti za

no prav tako investirati v infrastrukturo, ki bi omogočale hitrejši in lažji pretok ljudi, blaga, sredstev in informacij. Tega žal za zdaj ni zaslediti v smernicah

razvojnih načrtov sedanje občinske uprave. Skratka spodbujati in razvijati je treba naravno poklicanost, ki jo imajo vsa obmejna območja. To je ob koncu podčrtal odbornik Iacopo, ki je kot primer sodelovanja citiral Gorico. Ta zna po njegovem mnenju zelo dobro spremljati razvoj odnosov ob meji in skoraj ne mine dan, ko bi ne dospelo na odborništvu vprašanje ali prošnja v zvezi s čezmejnimi sodelovanjem. “Nasprotno - je še dodal Iacopo - pa ne zasledim ničesar podobnega iz Čedadu”.



Papež Benedikt XVI. sprožil postopek za kanonizacijo Janeza Pavla II.

Cerkev naj bo vedno pripravljena prebijati vse zapreke med ljudmi

Največja novica za vso vesoljno Cerkev v preteklem tednu je gotovo bila odločitev Benedikta XVI., da sproži postopek za kanonizacijo svojega predhodnika. Papež Ratzinger, ki je pred tedni najavil, da ne bo pristvoval vsem beatifikacijam in da gotovo ne bo "skoval" toliko blaženih in svetih, kot jih je papež Wojtyła, je torej preskočil petletno čakalno obdobje po smrti kandidata in sprožil proces. Ker je poljskega papeža in njegovo življenjsko pot kot eden njegovih najtesnejših sodelavcev dobro poznal, je vest oznanil 13. maja, na dan, ko praznujemo fatimsko Mater Božjo, ki je obenem tudi dan, ko je Ali Agca streljal na papeža in ga je "Marijina roka" rešila. Napoved v baziliki sv. Janeza je požela gromek aplavz. Še vedno imamo namreč pred očmi nepregledno množico, ki je na pogrebu Janeza Pavla Velikega s transparenti in glasnim navijanjem pozivala, naj ga takoj razglasijo za svetnika. Iste dne je papež imenoval ameriškega nadškofa iz San Francisca Williama Levado za vodjo kongregacije za nauk vere, ki jo je do izvolitve za Wojtyłovega naslednika vodil še sam.

68-letni novi prefekt je v omenjeni kongregaciji že deloval v letih 1976-82. Bil je tudi eden glavnih oblikovalcev osnutka katekizma. Velja za konservativca, ki pa ga spoštujejo tudi liberalni krogi. Odmevne besede je Benedikt XVI. imel 12. maja, ko je na srečanju z diplomatskimi predstavniki izrazil željo, da bi Sv. sedež čimprej navezal odnose tudi z državami, s katerimi jih še nima; po vsej verjetnosti je imel v mislih Kitajsko, Savdsko Arabijo in Vietnam. Pri tem, je dejal, bo katoliška Cerkev vedno branila osnovne človekove pravice, zase pa noče privilegijev. Obenem je pozval poglavarje sveta, naj premagajo skušnjavo spopadov med kulturami in narodi ter naj oblikujejo miroljubno družbo, "zemljo miru in bratstva". Še posebej se zavzema za dialog med vsemi ljudmi, je povedal nemški papež, ker je sam "spoznal vojno in delitve med brati, ki pripadajo istim narodom, zaradi pogubnih in nečloveških ideoloških razlik." Na Binkošti, 15. maja, je pri evharističnem slavlju še enkrat pozval ves svet k miru in priza-

devanjem za preseganje vseh ovir. Povedal je, da mora biti Cerkev vedno pripravljena prebijati zapreke med družbenimi sloji in pripadniki različnih ras. Cerkev naj združuje in ne ločuje, naj bo most, ki omogoča srečanje med različnimi. 21. novomašnikov, ki jih je posvetil v baziliki sv. Petra, je pozval, naj se trudijo, da bi prek njih "veter in ogenj Sv. Duha neprenehoma odpirala meje, ki jih ljudje stalno postavljamo med sabo". Samo na tak način bomo dosegli "mir, razumevanje in sodelovanje med ljudstvi." Pri vsem tem pa je nujno potrebno učinkovito odpuščanje, ki pa je Božji dar: "Odpuščanje, ki ne oddaljuje zla le z besedami, ampak ga stvarno spremeni." Po nedeljski maši se je Benedikt XVI. nekaj čez poldne prikazal tudi na oknu svojega stanovanja, od koder je pred 40 tisoč zbranimi verniki izrazil željo, da bi vsa cerkvena skupnost "vedno ostajala odprta", tako da bi bila "med ljudmi verodostojno znamenje in učinkovito sredstvo" Božjega poseganja v človeško zgodovino.

DD

Gostja Kluba krščanskih izobražencev o svoji knjigi

Dr. Metka Klevišar v Kopru

V začetku maja je Klub krščanskih izobražencev iz Kopra imel v gosteh dr. Metko Klevišar, ki je zbranim spregovorila o nastajanju in vsebini njene nove knjige *Moja četrta kariera*. V nadaljevanju posredujem nekaj dragocenih sporočil predavateljice, ki sem jih povzel na podlagi osebnih zapisov, in se pri tem vnaprej opravičujem za kako morebitno pomanjkljivost pri posredovanju njenih misli.

Z novo knjigo, z zgovornim naslovom *Moja četrta kariera*, nam je ugledna gostja želela izpovedati, kako se je po večdesetletnem spopadu s trdovratno in neozdravljivo boleznijo (multipla skleroza) prebijala skozi različna obdobja v svojem

življenju, da bi naposled pristala v poslednjem obdobju (karieri), ki pomeni zavestno sprejemanje bolezni in z njo živeti, v tvornem in bogatem smislu. Že v času specializacije na Onkološkem inštitutu v Ljubljani je spoznala, da je šola ni pripravila za soočanje s tako hudimi stiskami, kot jih doživljajo bolniki na tem oddelku. Klevišarjeva pravi, da je bilo delo z njimi prava sreča zanjo, ker je bilo to, kar se je dogodilo njej, nič v primerjavi s tem, kar doživljajo oni. Tu se je tudi prvič dokopala do spoznanja, da takim bolnikom lahko največ nudiš tako, da jih znaš poslušati in da ima to tudi nate zelo blagodejne učinke. Zato je potem velik del svojega življenja posvečala ravno ljudem

v stiski. Pri tem ni bistveno živeti za druge oz. se zanje žrtvovati, ampak živeti z drugimi. To ji je hkrati pomagalo, da je uspešno premagovala lastno bolezen. Sprejeti jo je treba kot del našega vsakdana. Tudi bolezen ima svoj smisel, tudi ona je del skrivnosti, ki se ji pravi življenje. Klevišarjeva še meni, da nam vse, kar je okrog nas, pošilja Bog in da je tudi on tisti, ki zdravi, ne samo medicina. Med predpogoji, da se povzpemo do teh spoznanj, sta tudi notranja urejenost in človekova spravljenost s samim seboj. Pomembno je, da si upaš biti to, kar si, in da hodiš po svoji poti. Znati je treba tudi stvari izpuščati, izgubljati. Vse življenje se ti namreč lahko to dogaja na različnih področjih. Manj zdrav in starejši, kot si, bolj se s tem srečuješ. To ni zlo. S tem, ko nekaj izpustimo, izgubljam,



naredimo prostor za kaj novega. Stopiti moramo na realna tla. Tudi z malo energije se da veliko storiti. Treba jo je varčno uporabiti in jo hraniti tudi za bodoče preizkušnje. Danes smo žrtev zgrešenega mita oz. ideala našega časa, da je treba biti zdrav, močan,

uspešen. In v divjem lovu za vsem tem izgubljam ravno zeleni cilj, to je srečo. Te namreč ni v bogastvu, karieri, doktoratih, ampak v notranjem ravnotežju, v izpolnjenem življenju in v tem, da znaš najti pot do soljudi, do njihove stiske. Zato rabimo novo kulturo soočanja s stisko drugih, kulturo solidarnosti. Žal, vsega tega zelo pogrešamo tudi v krščanskem svetu. Zgrešen je tudi naš odnos do smrti, ki jo pogosto še vedno pojmujejo kot tragičen konec ali celo kot kazen za grehe. Medtem ko bi morali prevzeti frančiškovo pogled na smrt kot odhod k Očetu. Naš odnos do smrti je bistven tudi za naše življenje. Sprejemanje smrti je namreč del naše spravljenosti s samim seboj.

Klevišarjeva še pravi, da je njeno videnje življenja pogojeno tudi z njeno vero, ki je zelo osebna in varno zasidrana na nekaj trdnih temeljih. Tako kot Abraham tudi ona vdano sprejema Gospodov klic in se odpravlja v neznan. In kot je Bog spregovoril Mojzesu iz gorečega grma, naj se mu ne približuje, tudi ona pomirjena sprejema življenje z vso njegovo skrivnostnostjo. V duhu odlomka iz Knjige modrosti priznava Bogu, da je stvarnik oz. "življenja ljubeči Gospod". Sprejema Kristusa, po čigar ranah smo ozdraveli, kot svojega vzornika v prepričanju, da smo lahko tudi mi, čeprav ranjeni in ranljivi, solidarni s stisko drugih. In na koncu, v duhu spoznanja iz Knjige razodetja, nosi tudi ona v sebi veliko upanje, da bo nekoč dobro, da ta svet ne more biti zadnja rešničnost.

Milan Gregorič

O dialogu med krščanstvom in islamom se danes veliko razpravlja. Znana so najrazličnejša srečanja med njima, ki pa se običajno končajo brez pravega zaključka. Največkrat se vljudnostno reče: "Pogovarjali smo se zato, da bi se bolje spoznali!" Tako gre čas naprej in razkorak med enim in drugim ostaja še naprej. Vsak dialog potrebuje najprej priznanje, da se enak pogovarja z enakim na isti ravni. Brez medsebojnega priznanja temeljnih pravic se dialog ne more razviti. Zanimiva je misel kar-

dinala Lehmana iz Mainz: "Osnovni pogoj za dialog je, da enak govori z enakim. To pa je v odnosu z islamom zelo vprašljivo. V Rimu so zgradili veliko mošejo z islamskim centrom, medtem ko se v Savdski Arabiji ne morejo zgraditi krščanske cerkve, kaj šele obhajati krščansko mašo!" Za dialog mora obstajati obojestransko priznanje temeljnih pravic, drugače ni dia-

Težave za iskreno sodelovanje

Sodobne islamistične zvijače

loga! Osrednja zahteva islama je osvajanje. Prav tako ima islam zelo močan poudatek v nasilju. "Za islam so pomembnejši bojovniški in zmagovalni elementi, pravi kardinal, in nadaljuje: "V Svetem pismu pa je popolnoma drugače. Že vse od začetka je nakazana velika možnost za sprejemanje drugih. Saj poznamo starozavezni izrek: "Sprejemati moraš

tujce!" (Kath.net.10. 1. 2005) V Schwabisches Tageblattu 21. 2. 2005 lahko preberemo: "Neki južnonemški islamist piše takole: Mi muslimani nočemo v Nemčiji samo muslimanskih otroških vrtec, mi hočemo tu tudi islamske šole in univerze, mesečnike in dnevnike. Hočemo islamistična kopališča, kjer se bodo končno naša dekleta in žene naučile plavati, ne da bi jih

nadlegovali ... Saj Koran naroča našim ženam: Svoje čare naj pred nikomur ne odkrivajo, razen pred svojim možem, očeti in očetov očeti, in naj svoje pajčolane obesijo prek svojih prsi. (Kor. 24:31) Hočemo, da naše praznike prav tako spoštujete, kot spoštujete krščanske". Kako naprej? Brez priznanja trajnih vrednot ni nobenega napredka. Rocco Buttiglione, ki ga zaradi njegovega odločnega katoliškega prepričanja niso potrdili za komisarja v EU, pravi, da opaža v EU "prikriti totalitarizem", ki zavira vest sodobnemu

Evropejcu. Svobodna evropska družba sicer nudi Evropejcu svobodo, da pove kaj misli tudi na moralnem področju. To je pravilno! Prav ta evropska svobodna družba pa ne zavira stranpoti, ki se širijo po Evropi na moralnem področju, ampak jih celo na tiho podpira pod krinko "človekovih pravic". Tako je pred nami tako imenovana "oropana Evropa" z "velikim duhovnim breznom". Prav v to evropsko duhovno brezno pa bi z lahkoto udaril islam ... /Kath. net. 18.2.2005/

Ambrož Kodolja

Evangelij
Viljem Žerjal

SVETA TROJICA

2 Mz 34,4b-6.8-9; Dan 3,52-56; 2 Kor 13,11-13; Jn 3,16-18

Praznik Presvete Trojice je zavil v skrivnost. Saj o njegovi vsebini, o treh Božjih osebah namreč, t.j. o Očetu, Sinu in Svetem Duhu, filozofsko in razumsko gledano, nič ne vemo. Ostajamo v popolni temi; za nas je to največja skrivnost.

Zaradi tega se moramo nasloniti na Sv. pismo, kjer nam govori Božja beseda, čeprav v človeški preobleki. Kajti ne moremo razumeti, kako da neskončni postane eden izmed nas, človek.

Zmoremo pa ponižno zahvalo za vse, kar nam je Sin hotel sporočiti in darovati. Na ta praznik duhovnik še posebno občuteno izgovarja pri sv. maši pozdravne besede pred kesanjem nas vseh kot Cerkve ali skupnosti verujočih: "Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa, ljubezen Boga Oče-

ta in občestvo Svetega Duha z vami vsemi!" (2 Kor 13,13; 2 Kor 1,2).

Kar pa pri skrivnosti Presv. Trojice zmoremo, je to, da priznamo, da je vse, kar o njej vemo, razodel Bog sam.

V prvem današnjem berilu Bog pove Mojzesu, kdo je, ker kliče o sebi: "Gospod, Gospod, usmiljeni in milostljivi Bog, počasen v jezi in bogat v dobroti in zvestobi" (2 Mz 34,6). To opogumi Mojzesa, da prosi za ljudstvo, ki je trdovratno, naj odpusti krivdo in greh (2 Mz 34,9).

Spev, vzeti iz preroka Danijela, opeva Božje veličastvo, ki je nad vsem in nad vsemi, t.j. "Nadvse hvalevredno in poveličevalno na veke" (Dan 3,52-56).

Bog skrbi za nas z očetovsko in materino ljubeznijo (Iz 49,15). Toda mi moramo priznati svojo grešnost in prositi odpuščanja, saj Bog ni kak senilen božiček; je usmiljen, toda obenem pravičen.

Vse, kar torej vemo o Bogu, nam je on sam povedal. Vera vanj ni zato nobena filozofija, nobena človeška zasluga, in še manj iznajdba. V gorečem grmu se da spoznati

Mojzesu kot Jahve, t. j. kot "Gospod", kot tisti, ki ga bodo ljudje spoznali po čudežnih delih, ki jih bo Bog delal. Rešil jih bo iz egiptovske sužnosti in vodil skozi strašno puščavo. Dajal jim bo mano, vodo in prepelice (2 Mz 16,17). Potrpel bo z njimi in njihovimi grehi.

Pavel bo v Novi zavezi zapisal: "Bog, ki je bogat v usmiljenju" (Ef 2,4). Evangelist Janez pa nam piše, naj se v vsem vedenju o Bogu opremo samo na Jezusa: "Edinorojeni Bog, ki biva v Očetovem naročju, on je razložil" (Jn 1,18).

Naučil nas je moliti k Bogu z vzklikom: "Oče". Filipu je dejal: "Kdor je videl mene, je videl Očeta" (Jn 14,9). Toda kljub temu ostane Božje ime neizrekljivo in njegova skrivnost neprodna. On ostaja vedno onkraj vsega, kar moremo reči o njem (JdS, 1388, H. de Lubac, 1389).

Navajeni smo imenovati najprej Očeta, nato Sina in Svetega Duha. Sv. pismo in stara patristična tradicija pa nam govorita drugače, in sicer tako, da je Trojica združena po Sinu k Očetu v Duhu (JdS, tam).

Pavel v listu Kološanom je zapustil en sam teološki spev o Jezusu Kristusu. Takole govori: "Ta je podoba nevidnega Boga, prvorojenec vsega stvarstva, kajti v njem je bilo ustvarjeno vse, kar je v nebesih in kar je na zemlji, vidne in nevidne stvari ..., vse je bilo ustvarjeno po njem in zanj (Kol 1,15-16).

Boga najdemo le po veri v Sina (Jn 14,6.15).

Ob nedeljah bi morali v znatnem zboru farranov skupno slaviti skrivnostno Trojico, povezani po Svetem Duhu, ki posreduje za nas z neizrekljivimi vzdihli (Rim 8,26-27). Maša je prisrčen pristop k Bogu z radostnim petjem. Je izvenredna pravica vsakega kristjana.

Slovinci pa smo dolžni še naprej gojiti in razvijati slovenske maše in sploh cerkvene pesmi. Ta dolžnost se nanaša tako na duhovnike, kakor mi, pevovodje, organizirane in starše. Naša lepa slovenska pesem naj še naprej ustvarja občestvo, ljubezen, prijateljstvo, mir, zdravje, življenje v Duhu. Je vaja za večnost, ker je njen cilj Bog.

TVOJA ŽELJA POMAGATI DRUGIM
NE BO ŠLA V POKOJ.

PODPIŠI OBRAZEC CUD IN NAMENI
OSEM OD TISOČ KATOLIŠKI CERKVI.

C.E.I. Conferenza Episcopale Italiana

8x
mille
CHIESA CATTOLICA

www.8xmille.it

Davkoplačevalci, ki niso dolžni predstaviti davčne prijave, lahko vseeno sodelujejo pri izbiri Osem od tisoč z obrazcem CUD. Dovolj je, da na obrazcu dvakrat podpišejo: v okencu Chiesa Cattolica in na dnu obrazca, v okencu "Firma". Nato naj dajo obrazec CUD v belo ovojnico, nanjo naj zapišejo svoj priimek in ime ter davčno številko s pripisom "Scelta per la destinazione dell'8xmille dell'Irpef - Anno 2004". Pismo naj oddajo na pošti ali v banki. Vse potrebne informacije za podpis na obrazcu CUD lahko dobite na zeleni telefonski številki 800.348.348.

DESTINAZIONE DELL'OTTO PER MILLE DELL'IRPEF
Chiesa cattolica
Carlo Rossi

Na tvoji davčni prijavi
ali na obrazcu CUD



Kratke

Odpri muzeji v tednu kulture

Italijansko ministrstvo za kulturo je tudi letos priredilo Teden kulture, ki poteka od 16. do 22. maja. K tej pobudi, ki želi opozoriti na razširjenost kulturnih dobrin na teritoriju, so pristopili tudi Pokrajinski muzeji v Gorici in bodo v dnevih od 17. do 22. maja nudili prost vstop za vse zbirke, ki so v Grajskem naselju (od 9. do 19. ure). Gre za sklop hiš Dornberg-Tasso-Formentini, v katerih je nameščena arheološka zbirka, in pa muzeja prve svetovne vojne ter mode in umetne obrti. V sklopu muzeja bo v istih dneh na ogled razstava multimedijske umetnosti Virtual G museum, ki jo prireja združenje Graphiti v sodelovanju s pokrajinskim odborništvom za kulturo.

Kdo je bil Anton (Andrej) Pelicon

Pred kratkim je bilo v Gabrjah srečanje s krajanji. Nanj je občinska uprava povabila občane, ki imajo domove ob glavni ulici, ki je bila napačno poimenovana po Andreju Peliconu in ne po Antonu Peliconu. Občinska uprava bo napako, kot je slišati, popravila. Da bi bili občani točno informirani o svojem slavem predniku, sta župan in podžupan razdelila udeležencem fotokopije iz Sovodenskega zbornika iz leta 1983. Kaj so si sicer maloštevilni udeleženci ob tem mislili, lahko samo ugibamo... Občani so zdaj dobro informirani o tem, kdo je bil Anton (Andrej) Pelicon.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV

v Štandrežu
v župnijskem parku med lipami

◆ **Sobota, 28. maja 2005,**
ob 17. uri Slikarski ektempore
ob 20.30 Ples z ansamblom Kalamari

◆ **Nedelja, 29. maja,**
ob 19. uri Mladinski zbor F.B. Sedej iz Števerjana
in plesna skupina Cheer Dance Millenium iz Gropade
Ples z ansamblom Ne me jugat

◆ **Četrtek, 2. junija,**
ob 20.30 Ples z ansamblom Primorski fantje

◆ **Sobota, 4. junija,**
ob 20.30 Plesna šola Circolo Zorutti iz Gradišča
Ples z ansamblom Kalamari

◆ **Nedelja, 5. junija,**
ob 19. uri Nagrajevanje ektempora
Nastop zbora in dramske skupine PD Štandrež s
komedijo Kdo je zadnji
Ples z ansamblom Ne me jugat

Na voljo odlični šparglji, domača jedca in pijača.
Bogat srečolov

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Pokrajinski kongres Slovenske skupnosti

Lipova vejica pomeni ponos, tradicijo in zakoreninjenost na naši zemlji

Minuli petek, 13. t.m., je imela stranka Slovenska skupnost pokrajinski kongres na goriškem sedežu stranke na Drevoredu 20. septembra. Spregovorili so o opravljenem delu, a tudi o novih izzivih. Če bi potegnili črto, bi lahko zapisali, da je na njem prišlo do izraza predvsem dejstvo, kako upoštevana je stranka danes, kot tudi to, da je stranka mladim odprta in se torej ne boji izzivov prihodnosti. Pokrajinski tajnik Mirko Špacapan je v svojem posegu naredil obračun dveh mandatov vodstva stranke, predvsem pa je poudaril, da bo potrebno v prihodnje graditi na dosežanih izhodiščih stranke. SSK je veliko naredila za Jeremitišče, je povedal Špacapan, in s tem pridobila podporo slovenskih volivcev, ki je privedla do zmage župana leve sredine. Brancati je bil edino jamstvo za rešitev Jeremitišča, vključitev Gorice v zakona 482 in 38, izvolitev slovenskega odbornika. Na občinskih volitvah 2002 je SSK dosegla zgodovinski uspeh izvolitve štirih svetovalcev in 24 članov v rajonske svete. "Uspeh v Gorici je odprl vrata poznejšemu Illyjevemu zmagoslavju in pogromu desnice, kateremu ni videti konca." SSK je pri vsem tem proce-



Foto Bumbaca

su odigrala vidno in odločilno vlogo. Izvolitev Damijana Terpina za odbornika pa že ves čas prinaša konkretne sadove pri uveljavljanju naših pravic. Gorica je na deželnih volitvah 2003 dobila tudi svojega deželnega svetovalca. Na evropskih volitvah pa je Drago Štoka s svojimi 2.500 glasovi podprl listo poslanca SVP Michla Ebnertja in tako postal njegov predstavnik v F-Jk ter ima vse urade odprte, ko gre z njim v Bruselj. Na občinskih volitvah 2004 je Hadrijan Corsi v Števerjanu dosegel ponovno zmago; Ivan Černic v Doberdolu ter Julijan Čaudek v Sovodnjah nista bila izvoljena za župana, toda "kažejo se občutni znaki, da se tudi t.i. nasprotniki zavajajo, da bo v prihodnosti treba

narediti skupne korake za dogovor." SSK nima in noče imeti nasprotnikov med Slovenci, je povedal Špacapan, "zato bo vedno podpirala iskanje dogovorov in skupnih volilnih strategij".

Težav je kar nekaj, "od premajhne povezanosti med člani do zrahljane prisotnosti na Krminkem in v Laškem, do premajhne vidljivosti v goriškem občinskem svetu, do ohlapnega dela v večini sekcij. Pozna se, da smo stranka ljudi, ki imajo nešteto drugih obveznosti... Toda politično predstavnost nam zagotavlja samostojnost tudi v javnosti in v odločitvah, ki se nas tičejo". Zato "bodimo zvesti Slovenski skupnosti, edini slovenski stranki v Italiji, in delajmo na tem, da

Kongres sekcije SSK - Sovodnje ob Soči

Koalicija, vzor nove poti

V torek, 10. t.m., je potekal kongres sekcije Slovenske skupnosti - Sovodnje ob Soči, ki je imel glavno točko izvolitev petih delegatov za pokrajinski kongres; to so Peter Černic, Julijan Čaudek, Kristijan Tommasi, Renato Devetak in Julijan Ožbot.

Na začetku je bil za predsednika kongresa izvoljen Remo Devetak. Sledili so pozdravi gostov, in sicer pokrajinskega svetnika Davida Grinovera in predstavnika liste Skupaj za Sovodnje Vladimira Klemšeta. Obenem je bil to trenutek za razmislek o stanju sekcije in delu občinskih svetnikov, ki sodelujejo v koaliciji z občansko listo Skupaj za Sovodnje. Tajnik sekcije P. Černic je v poročilu poudaril, da v primerjavi s prejšnjim manda-

tom lahko računajo na enega izvoljenega predstavnika več in na veliko bolj usklajen nastop s sorodno listo Skupaj za Sovodnje. Delovanje v občinskem svetu je ocenil kot zelo učinkovito in odgovorno ter navedel nekaj primerov. Poudaril je, da so v Sovodnjah znali poiskati pot dogovarjanja med dvema političnima silama, ki imata sicer različni svetovnonazorsko gledanje, toda za prioriteto imata ovrednotenje, zaščito in kakovostno upravo ozemlja. Zato ne nasedata parolam, ki krožijo v manjšini z namenom, da bi ostal naš prostor ideološko še vedno polariziran. Z veliko mero ponižnosti se zavzema-

ta za konkretne interese ljudi. Černic je sklenil z ugotovitvijo, da je trenutno koalicija Združeni resnično vzor nove poti, ki v pluralnosti urešničuje tisto, kar je temeljno sporočilo stranke SSK, in sicer samostojni politični nastop Slovencev. K temu se stranka tudi nagiba, s tem da se ne izključuje drugače misleči, ampak se uresničuje politična volja Slovencev v enotni, pluralni politični strukturi.

Poročilu načelnika svetniške skupine Čauka je med številnimi prisotnimi sledila živahna razprava, ki se je dotaknila številnih tem, med katerimi naj omenimo propadli projekt NES (ki ga je Združena levica

kljub opozorilom dokaj slepo podprla), sicer potrebno, a slabo izvedeno preimenovanje ulic, še neresen problem prevoza šoloobveznih otrok, še vedno odprto vprašanje glede goriškega upeljevalnika ter s tem povezano upravljanje s smetmi in seveda sanacijo odlagališča na Malnišču; glede slednje je bilo izraženo zadovoljstvo, da si je deželni odbornik Moretton na pobudo SSK kar dvakrat ogledal parcelo, po drugi strani pa je prišla na dan zaskrbljenost nad napovedjo ustanovitve širše komisije, ki bi problem ocenila in iskala dokončno rešitev. Obstaja namreč strah, da se bo na tak način postopek še dodatno birokratiziral in da bo zavladala večja zmeda glede odgovornosti pristojnih dotičnih institucij.

Pogovor Ludvik Devetak, član sovodenske sekcije krvodajalcev, je stotič daroval kri

Krvodajalstvo, družbena in verska dolžnost

Gospod Ludvik Devetak, doma z Vrha svetega Mihaela, je 3. maja letos stotič daroval kri. Človek vedrega pogleda in dobrega srca svojega "primata" v slovenski sekciji krvodajalcev iz Sovodnje ne obeša na veliki zvon, vselej pa rad spodbuja vsakogar, naj stopi na pot krvodajalstva, saj vidi v tem ne le družbeno dolžnost, ampak - kot nam je sam povedal - tudi dolžnost vsakogar, ki se ima za kristjana.

"Začel sem, ko sem bil pri vojaki v Pavii leta 1967," nam je povedal, ko nas je prejšnji teden obiskal na uredništvu. "Oficir nam je sporočil, da rabijo kri, in daroval-

cem obljubil teden počitka." To je bilo v času, ko krvodajalstvo še ni bilo razširjeno. Nekaj vojakov se je le opogumilo in šlo v bolnišnico darovati kri. "Tako sem začel. Ko sem odslužil vojaški rok, pa sem svojo navado samo še utrdil v naših krajih." Ko se je ustanovila slovenska sekcija krvodajalcev v Sovodnjah, se je seveda takoj vključil vanjo. "Prepričan sem, da je kristjan, če le more, dolžan darovati kri, saj gre za pomembno dobro delo. Žal jih ima premalo to lepo navado," nam je povedal gospod Ludvik, kar mu je že pred leti marsikdo predočil. "Tudi zato si močno prizadevam, da bi se stvari spremenile." Pred leti so bila prava zbirališča

krvodajalcev predvsem delavski ambianti, kot npr. Safog, ladjedelnica v Trziču in podobno, nam je povedal gost, "torej vse drugo prej kot verski ambianti". "Ko pride ura, kar ne morem biti pri miru doma," nam je še povedal, "iti moram darovati kri ali plazmo." Ponosen je na dejstvo, da je njegova kri tako rekoč univerzalna, take vrste (0-1 poz.), ki jo lahko uporabljajo za vse paciente. To mu je samo še spodbuda več, da se redno pojavlja v vrsti pred ambulanco. "Vedno spodbujam vsakogar, še zlasti mlade. Nekateri so žal preobčutljivi in jim ni vedno lahko se uleči na bolniško posteljico, saj se ob pogledu na iglo počutijo slabo. Vidim jih

pa kar nekaj, ki so zelo pogumni." Zakaj naj bi se kdo odločil za prostovoljno krvodajalstvo? "Treba je, da človek začuti potrebo darovati kri. Poznal sem težko bolno gospo," je začel pripovedovati g. Ludvik, "ki je ležala v bolnišnici; po transfuziji krvi sem jo videl oživet. Sama mi je rekla, da je veliko molila za človeka, čigar kri ji je vrnila življenje. Spominjam se tudi svojega brata, ki je bil hudo preizkušen v boleznih; že majhna doza plazme, ki so jo pripeljali iz Avstrije, ker je tu ni bilo na razpolago, je omočila, da je prišel k sebi in



kmalu ozdravel. To so močne podobe, ki se ti vtisnejo za vedno v spomin." Darovati kri je plemenito dejanje. "Mislim, da je to vedno in gotovo dobro delo. Sam

se zavedam, da sem v življenju verjetno naredil marsikaj zgrešenega, toda to, da darujem kri, sem prepričan, da je pravilno. Sam upam, da ne bom nikoli potreben krvi drugih; lažje jo je darovati kot pa je biti potreben." Kdor je zdrav, naj torej daruje svojo kri, saj ga to nič ne stane; tistemu, ki jo prejme, pa lahko pomeni življenje. "Krvodajalci imamo tudi to veliko prednost, da lahko na tak način redno nadziramo svoje zdravje, saj nam izdaje krvi vsakokrat za stonj pošljejo domov. Zlasti tisti, ki so v letih, je prav, da pogosto vidijo, pri čem so." In še zadnji poziv: "Rad bi spodbudil vse kristjane, naj se predramijo. Vemo, da je vera brez del mrtva. Ponujajo se nam odlična priložnost. Življenje je nekaj 'izpit' in dano nam je že vnaprej vedeti za vprašanja. Bil sem lačen..., bil sem žejen..., bil sem bolan... in si mi dal kri..."

Danijel Devetak

II. regijsko Tekmovanje otroških in mladinskih pevskih zborov

Spodbudni rezultati štirih zamejskih zborov

V Kulturnem domu v Novi Gorici je bilo v soboto, 14. t.m., 2. Tekmovanje otroških in mladinskih pevskih zborov Primorske in Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti. Pomerilo se je pet mladinskih, dva dekliška, en mešani mladinski in sedem otroških pevskih zborov. Iz zamejstva so nastopili štiri zbori. Komisijo so sestavljali Urša Lah, Helena Fojkar Zupančič in Andraž Hauptman. Naj za uvod pripomnimo, da so tovrstne pobude za sodelujoče zborove predvsem priložnost, da z večjo intenzivnostjo in resnostjo vadijo in torej napredujejo tako z vokalnega kot s programskega vidika. Sodelovanje je predvsem odlična šola za zborovodje, ki na nastopih lahko razumejo marsikaj glede zastavljenega zborovskega dela in vsebinske usmeritve zborov. Zato je pozitivno, da so se tudi OPZ Kraški cvet iz Trebč, ki ga vodi s. Karmen Koren, OPZ Fran Venturini od Domja, ki ga vodi Suzana Žerjal, Mladinski zbor SCGV E. Komel iz Gorice, ki ga vodi Damijana Čevdek Jug in še Dekliški zbor Kraški slavček iz Nabežine, ki ga vodi Alenka Radetič, odločili, da se preizkusijo.

V jutranjih urah so nastopili mladinski, dekliški in mešani mladinski zbor. V kategoriji mladinskih je bil nastop Mladinskega pevskega zbora Glasbene šole iz Kopra, ki ga vodi Maja Cilenshek po zahtevnosti programa, zvočni dovršenosti ter domiselni interpretaciji nekaj izrednega, za kar je zbor prejel (le) 90 točk na 100 (zlato priznanje s pohvalo), kar potrjuje veliko, v tem primeru regijskega tekmovanja, kar preveliko strogost v ocenjevanju. Mladinski zbor centra Komel je s svojim nastopom dosegel 76 točk in srebrno priznanje, prejel



Foto N. Klanjšček

pa je tudi posebno priznanje za najboljšo izvedbo slovenske ljudske pesmi. V kategoriji dekliških je zbor ZKD iz Nove Gorice, vodi ga Gregor Klanjšček, ki je nastopil z res tehtnim sporedom, prejel 82,5 točke in zlato priznanje, zbor Kraški slavček pa je prejel 75 točk in srebrno priznanje. V kategoriji otroških zborov je bil najbolj dovršen nastop OPZ Višaji osnovne šole D. Lokarja iz Ajdovščine, ki ga vodi Marinka Šuštar, ki je prejel 88 točk, torej zlato priznanje. OPZ Kraški cvet pa si je s svojim nastopom zbral 81,6 točke in zlato priznanje ter pravico nastopa na večerem koncertu nagradjenih zborov. OPZ Fran Venturini je predstavil zahteven program in zbral 74,6 točke, torej srebrno priznanje.

Našim zamejskim zborom je potrebno zato res čestitati, da so se podali na to pot in se pomerili z zbori, ki so bili tudi številčno zelo močni, in z zborovodji, ki imajo dolgoletne izkušnje ter delujejo v okoljih z utrjeno in preizkušeno pevsko dejavnostjo. Tekmovalni koncerti so priložnost, da slišimo marsikaj lepega in novega. Škoda, da so mnogi starši zamudili priložnost, da bi vse to doživeli ob svojih otrocih. Prav tako je škoda, da tekmovnim koncertom niso sledili dru-

gi zborovodje iz zamejstva, saj se je mogoče iz poslušanja marsikaj naučiti in primerjati. Človek ima ob vsem tem vrsto različnih vtisov in tudi nekaj vprašanj. Jasno je npr., da ima komisija, ki ocenjuje, svoje predstave o otroškem in mladinskem petju. Delo komisije je gotovo zelo zahtevno, saj mora s svojo oceno in mnenjem predvsem spodbuditi pevce in zborovodje, da napredujejo.

Razpis je sicer natančen, a ne vem, če so zborovodjem razumljivi kriteriji ocenjevanja, se pravi, kaj se pri takih preizkušnjah dejansko upošteva, kolikšno vlogo ima težavnost programa, kaj odtehta interpretacija, kaj zvočna slika zbora. Verjetno je potrebno veliko izkušnje, da zborovodje lahko suvereno in razumljivo predstavijo svoje delo. Logično bi bilo, da polifonska skladba a capella odtehta več kot spevna melodija s klavirsko spremljavo. Dejstvo je, da so si bili sporedi po tehnični in vsebinski plati dokaj različni, zato je verjetno tudi težko ocenjevati z enotnim merilom. Zadnja leta namreč pri tekmovanjih otroških in mladinskih zborov ne določajo obvezne pesmi, kar po svoje olajša izbor zborovodjem, po drugi pa onemogoča enotnejši kriterij ko-

misiji.

Sodelovanje na takem tekmovanju je za zborovodje izziv, ki od njih terja tudi vztrajnost, da se iz leta v leto vračajo na te preizkušnje. Zbori, ki sodelujejo, si pridobivajo izkušnje, ki se obrestujejo še čez kako leto. Pevci in zborovodje se morajo priučiti, kako se predstaviti in kako nastopiti na tekmovalnem nastopu, da lahko dosežejo določene uspehe.

Splošen vtis pa je vsekakor pozitiven in vzpodbuden ter razveseljiv tudi za naše zamejske zborovske razmere, saj sodelovanje treh zborov s Tržaškega in enega goriškega, potrjuje, da se tudi pri nas dviguje raven zborovskega petja.

Marja Feinig

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 20.5. do 26.5.2005)

Radjska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 20. maja (v studiu Andrej Baucon): V diskoteki 103 z Andrejem: domače viže, zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta.

Ponedeljek, 23. maja (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni listič z Andrejem: moderna glasba, zanimivosti in obvestila.

Torek, 24. maja (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 25. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Darwin in nauk o razvoju. - Izbor melodij.

Četrtek, 26. maja: Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditv. - Glasba iz studia 2.

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel Bogat koledar glasbenih prireditev ob koncu leta

Na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel, ki ga v zadnjem šolskem letu obiskuje okoli 300 učencev, se že nekaj časa pripravljajo za javni prikaz celoletnega dela, ki bo zaživel na številnih zaključnih prireditvah v goriških dvoranah in na podružnicah. "Glasbeni pokloni" so že utrjena tradicija skrbno pripravljenih prireditev, ki jih označuje tudi množičnost mladih izvajalcev, saj šola skrbi tudi za živahno delovanje najrazličnejših instrumentalnih in vokalnih zasedb. V koledarju naslednjih prireditev izstopa po izvirni zamisli *Let's play Disney* ali po naše *Zaigramo Walt Disneya*. Pri predsta-

vi, ki si jo je zamislila prof. Michela De Castro, sodeluje 19. t.m. z instrumentalno igro, petjem in plesom malodane celotna šola z učenci, učitelji, katerim so se pridružili tudi starši in gostje (bariton Eugenio Leggiadri Galliani). Z glasbeno točko se bo na prireditvi predstavila tudi skupina učencev z goriškega Istituta di musica.

V duhu zblíževanja in sodelovanja med slovenskimi in italijanskimi ustanovami ter v čezmejnem prostoru so se mladi instrumentalisti Centra Komel tudi letos pridružili Orkestru mladih (Orchestra dei ragazzi), ki je 30. aprila in 1. maja zaigral v parku na Kornu pro-



Ena izmed skupin baletk, ki bodo "zaigrale" Walta Disneya

gram pesmi evropskih narodov; peli so tudi združeni zbori zveze USCI, med njimi Veseljaki iz Doberdoba. Za posrečeno pobudo ima zasluge predvsem prof. Valter Sivillotti, ki vodi orkester. Tudi na prireditvi, posvečeni Materinskemu dnevu, so se učenci s Komelom delno vključili v dogajanje na odru. Nič manj bogato je sodelovanje z Glasbeno šolo Nova

Gorica, ki je letos aprila obrodilo prvo srečanje flautistov obeh šol v komorni dvorani KC Bratuž. To sodelovanje se nadaljuje s srečanjem orkestru obeh šol, ki bo 25. maja v občinski dvorani v Novi Gorici, 27. t.m. pa v KC Lojze Bra-

tuž.

V popolnejši prikaz delovanja v zadnjih mesecih je potrebno poudariti živahno delovanje mladinskega zbora in posebne uspehe predvsem pri najmlajših pianistih, ki so se v zadnjem času uveljavili: Nik Vuga in Alexandra Tofful se bosta predstavila na prireditvi, ki bo 8. junija v samostanu na Kostonjevi. Alexander Gadžijev pa je pred kratkim zablestel na samostojnem koncertu v dvorani pokrajinskega muzeja v grajskem naselju v Gorici. Koncert je ponovil v dvorani Rovis v Trstu in v velikim uspehom tudi v Turinu.

To so le nekatere vidnejše oblike bogatega snovanja, dela in tudi uveljavljanja goriške glasbene ustanove, o čemer mogoče vse pre malo poročamo v naših javnih občilih. Pred nami je sedaj bogat Glasbeni poklon, ki bo slovesno sklenil naporno in uspešno šolsko leto.



GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabi na predstavitev knjige

Dorice Makuc

PRIMORSKA DEKLETA V NEMČIJO GREDO

Ob prisotnosti avtorice bo o knjigi govoril msgr. Oskar Simčič

Četrtek, 26. maja 2005, ob 18. uri.

Galerija Ars nad Katoliško knjigarno, Travnik 25 v Gorici

Slovenski center za glasbeno vzgojo
EMIL KOMEL Gorica

Šolsko leto 2004/05

GLASBENI POKLON

Kulturni dom Gorica

19. maja 2005 ob 19. uri: LET'S PLAY DISNEY

KC Lojze Bratuž

27. maja 2005 ob 20. uri: SOLISTI IN ORKESTRI

KC Lojze Bratuž

5. junija 2005 ob 19. uri: PLES IN GLASBA

Pokrajinski muzej v grajskem naselju

9. junija 2005 ob 20.30: OB KLAVIRJU

Učenci prof. S. Gadžijeva

Avditorij furlanske kulture

11. junija 2005 ob 20. uri: V GALERIJ ZVOKOV

IN GLASOV

Dvorana pokrajinskega muzeja

9. junija 2005 ob 20.30: UČENCI PROF. SIJAVUŠA

GADŽIJEVA

Cerkev sv. Ivana

24. junija 2005 ob 20.30: POD CERKVENIM

OBOKOM

ZAKLJUČNI NASTOPI NA PODRUŽNICAH:

20. maja 2005: OŠ Ludvik Zorzut na Plešivem ob 19.30

31. maja 2005: OŠ Vrh sv. Mihaela ob 19.30

2. junija 2005: sedež Cerkvnih pevskih zborov v Devinu

3. junija 2005: župnijska dvorana v Doberdobi

Obvestila

V nedeljo, 22. maja, bo vsakoletno medškofijsko romanje na Sveto Goro. Tudi letos bodo slovenski, italijanski in furlanski verniki goriške nadškofije in koprške škofije skupno molili v treh jezikih pri maši ob 16. uri. Naslov letošnjega romanja: Evharistija bodi vir in osnova občestva med narodi. Vabljeni v čim večjem številu!

Skupnost družin Sončnica in Mladinski dom iz Gorice prirejata od 6. junija do 15. julija poletna središča SREČANJA in IZZIVI 2005 za otroke, ki obiskujejo slovenske vrtnice in šole na Goriškem. VPISOVANJE: na sedežu SSO - Gorica drev. 20. septembra 85 - od 9. do 12.30 in od 15. do 16.30. Predpis do četrta, 26. maja. (Informacije tel. 0481 536455 in 0481 546549).

Romanje v Medjugorje. Zaradi velikega povpraševanja bomo ponovili 4-dnevno romanje v Medjugorje, in sicer od 10. do 13. junija. Informacije: Darko Durček (tel. 0481 882395 ali 0481 32121 Trgovina Agrosegmenti na Travniku) ali g. Jožko Markuža

(tel. 040 229166). Zadostuje veljavna osebna izkaznica.

Darovi

Za Novi glas: ob nabirki za katoliški tisk župnija Devin 110,00 evrov.

Za cerkev v Gabrjah - za obnovitvena dela: N.N. 30,00; Ortenzija Devetak Purič 10,00 evrov.

Za cerkev na Peči: Gizela in Katarina v spomin na Leonarda Maliča ter njegovo ženo pok. Marijo 100,00; Ana Malič Binik z družino v spomin na brata Leonarda 100,00; družina Blažič iz Mirna v spomin na Leonarda 50,00; druž. Malič v spomin na očeta in sorodnika Leonarda 60,00; v dober namen: N.N. 200,00 ter družina Pecorari 30,00 evrov.

Za cerkev v Rupi: nonoti Joško in Zdravka Kosič ob krstu Jana 50,00 za cvetje ter za cerkveni zbor v Rupi 50,00; teta Tamara za otroški vrtec ob krstu nečaka Jana 50,00 evrov; Ema Pelicon za cvetje ob krstu Jana Kosiča 20,00; botra Elizabeta Maraž Milillo ob krstu nečaka Jana 50,00; druž. Kosič ob krstu sinčka Jana 50,00 evrov.

23. maja lansko leto nas je zapustila draga žena in mama

DANČI.

S hvaležnostjo se je spominjamo mož Leopold, hčeri Bogomila in Kristina ter vnuki.

Jamlje



Kitarški oddelek se je predstavil na šolskem nastopu

Kraška galerija v Repnu / Otvoritev razstave Rada Jagodica

Znamenja zemlje

Zemlja. Zemlja v barvah, zemlja v snovnosti zamisljiva in zemlja v stvarnosti materialov. Od kod tvoja navezanost na to temo? "Začel sem svojo umetniško pot z oblikovanjem gline: tedaj se je v meni porodil tak občutek zemeljskosti, ki me še ni opustil". Tako nam je umetnik Rado Jagodic ob otvoritvi svoje zadnje razstave z naslovom Znamenja zemlje obrazložil rdečo nit, ki prepleta med seboj posamezna dela. Slednja bodo na ogled v Kraški galeriji v Repnu ob nedeljah in praznikih od 11. do 12.30 in od 15. do 18. ure.

Razobešene Jagodičeve slike izhajajo torej iz "obdobja keramike", kot je poudaril likovni kritik mag. Damir Globočnik. "Umetnik se je preizkusil v oblikovanju keramičnih objektov in slikarstvu ter

izkušnje obeh likovnih medijev povezal med seboj. Na primer tudi tako, da na platnih



Foto Kroma

ustvarja reliefne strukture, ki spominjajo na nanose

zemlje". To ne vodi umetnika v dosledno realistično uprizorjanje narave in njenih

oblik, temveč "v upodabljanje nekakšnih krajskih arhetipov. Pri tem ga zanimata vizualni in dejanski prostor, prej izmišljene kot resnične krajine." Tudi barve spominjajo na zemeljsko sceno: "Gre za tople barve. Slednje podobno kot umetniki (post)informela razume kot slikarsko materijo oziroma magmo." Umetnik s pomočjo nanosov peščene materije, prekritih z obarvano ali patinirano povrhljico, ustvari plastično, skorajda reliefno teksturo platen. "Gre za dolgo zasnovan način dela, saj moram sproti čakati, da se posamezni sloji posušijo in utrdijo. Tovrstno tehniko bi lahko primerjali freski", nam

je povedal umetnik. Mag. Globočnik pa je še dodal, da "barve njegovih del potemtakem ne učinkujejo samo optično, ampak tudi snovno in včasih postanejo v gmote zgoščeni nanosi, ki jih polaga na platno, gosti in težki kot blatna zemlja." Sporočilnost izdelka se tako predaja očesu gledalca ne le preko motivike, a tudi - če že ne predvsem - s kombinirano uporabljenih elementov, ki iz podlage izžarjajo: njegova dela zbujejo celo občutek, da se procesi preoblikovanja, nastajanja in razpadanja zemeljske mase še niso končali."

Jagodic je v začetnem obdobju v keramiki oblikoval krilaste antropomorfnе figure, ki spominjajo na kulturne oblike, kasneje pa se je preusmeril v ab-



strakcijo. "Abstraktne oblike je najbrž izvzel iz pejzaža oz. figuralnega motiva", se je izrazil mag. Globočnik in dodal, da nam komajda slutena bitja z razprtimi krili govorijo o povezavi med različnimi nivoji bivanja, "med zemeljsko in nebesno sfero, o iskanju poti do

višjih nivojev zavesti, pa tudi iskanju stikov med svetom civilizacije in neokrnjeno naravo. Podobno opozorilo o stiku duhovnega z zemeljskim lahko vidimo tudi v pogosto uporabljenem motivu korenin."

Razstavo je omogočilo prizadevanje članov Zadruga Naš Kras, v imenu katerih je prisotne v Kraški galeriji pozdravila Martina Repinc in poudarila zahvalo tistim, ki so "to srečanje omogočili, in sicer Ministrstvo za kulturo RS, Sklad Libero in Zora Polojaz ter občina Zgonik. Zahvaljujem se obenem tudi glasbenikom, ki so ta večer popestrili". V mislih je namreč imela pevko Andrejko Možino, saksofonista Črta Remica ter pianista Gorazda Pintarja.

Igor Gregori

Za naš jezik

Zanikamo ali kratimo?

Glagol **zanikati** pomeni *trditi, da nekaj ni, da ne obstaja*, npr. Ateist zanika božje bivanje, ali: Ateist trdi, da Boga ni; Obtoženec dejanje zanika, ali: Obtoženec trdi, da dejanja ni storil.

Brali pa smo že naslednji stavek: *Grčija zanika Makedoniji pravico do lastnega imena*. Stavek je bil napisan pod vplivom italijanščine (*La Grecia nega alla Macedonia il diritto di chiamarsi col suo nome*). A v tem primeru je slovenščina natančnejša, saj ima za podobne primere (*zanikati pravico*) drug glagol: **kratiti**. Stavek se bo torej glasil: *Grčija krati Makedoniji pravico do lastnega imena*. Prav tako lahko rečemo: *Država nam krati manjšinske pravice*. *Delodajalec krati delavcem osnovne pravice*.

Mednarodno srečanje književnikov
Jubilejna, 20. Vilenica,
organizacijsko drugače zastavljena

Predsednik Društva slovenskih pisateljev Vlado Žabot in Aleksander Peršolja iz Kulturnega društva Vilenica sta v torek (10.5.) v Lipici podpisala partnerski sporazum o sodelovanju pri organizaciji, financiranju in izvedbi projekta Mednarodni literarni festival Vilenica, ki bo letos doživel že svojo dvajseto ponovitev. Sporazum, ki prinaša nekaj novosti in sprememb pri izvedbi festivala, v jasni obliki določa skupni interes, načine sodelovanja ter pravice in obveznosti.

Sporazum med partnerjema, Društvom pisateljev Slovenije in Kulturnim društvom Vilenica določa, da Vilenica kot literarni in širši kulturni projekt zajema tri osnovne nivoje sodelovanja, in sicer organizacijo mednarodnega festivala, celotnega spremljevalnega programa in vseh ostalih programov, ki v organizaciji Kulturnega društva Vilenica potekajo skozi vse leto. Organizacijsko in izvedbeno bo partnersko sodelovanje usklajeval sedemčlanski mešani odbor, sestavljen iz treh predstavnikov Kulturnega društva Vilenica (Aleksander Peršolja, Vladimir Mljač in Milojka Širca) in treh predstavnikov Društva pisateljev Slovenije (Vlado Žabot, Tone Partljič in Andrej Blatnik), vodil pa ga bo vodja projekta Mednarodni literarni festival Vilenica, ki ga v skladu s svojimi pravili imenuje upravni odbor Društva slovenskih pisateljev. Letos so to nalogo zaupali Miljani Cunta.

Kot so predstavniki Društva slovenskih pisateljev in Kulturnega društva Vilenica povedali pred podpisom sporazuma, je želja obeh partnerjev še bolj učvrstiti vileniški festival med sorodnimi dogodki na evropski ravni. Žabot je izpostavil dejstvo, da je bilo treba pri organizaciji festivala odpraviti nekatere pomanjkljivosti, ki bi lahko v prihodnjih letih pripeljale do nepremostljivih ovir. Kot so še poudarili ob podpisu sporazuma, slednji omogoča transparentno partnersko sodelovanje pisateljske stanovske

asociacije nacionalnega pomena, pomembnega lokalnega kulturnega društva in kulturno osveščene lokalne skupnosti, kar je v slovenskem prostoru redki primer. Podpisu sporazuma je botrovala skupna zavest, da je mogoče le tako zagotoviti uspešen razvoj programov vileniškega kulturnega projekta v celoti in še posebej v Evropi dovolj uveljavljene in ugledne mednarodne literarne nagrade Vilenica.

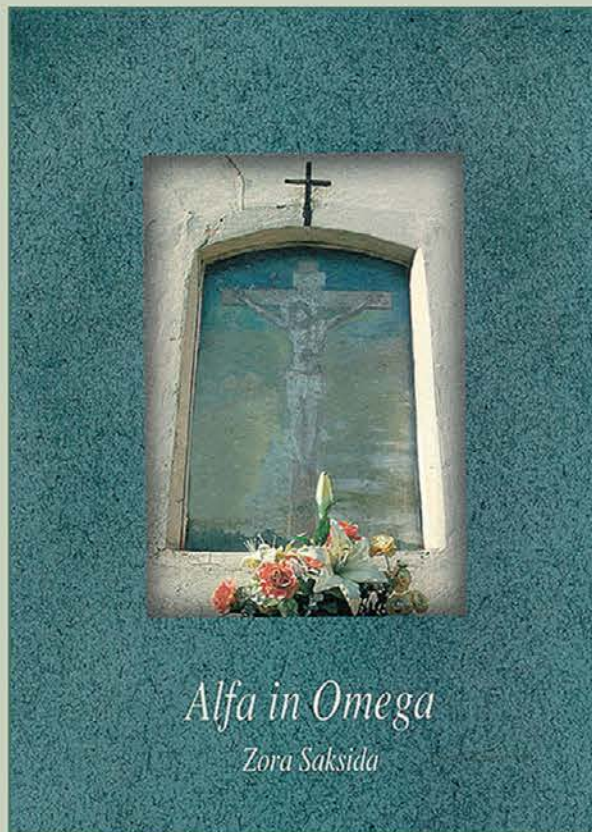
Programski vodja letošnje, jubilejne Vilenice Miljana Cunta je povedala, da se program festi-

njihove strani. "Veseli nas, da nas je Društvo slovenskih pisateljev letos vzelo zelo resno in nam kot enakovrednemu partnerju ponudilo sodelovanje, kar je za nas priznanje," je še povedal ter obljubil, da bodo s svojimi predlogi Vilenici pomagali do še večje prepoznavnosti. Omenil je tudi skorajšnjo podelitev 5. literarne nagrade Mlada Vilenica za najboljše literarne dosežke osnovnošolcev, ki jo bodo v jami Vilenica podelili 21. maja, ter načrt o ureditvi Evropske kulturne hiše v Lokvi, kjer že imajo odkupljen objekt,



NOVO PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI

Zora Saksida, znana goriška učiteljica v pokoju, pesnica in pisateljica, nas tokrat preseneča z zbirko šestdesetih pesmi, v katerih se osebna izpoved prepleta mimo trga pred domačo hišo - Piazza Cristo, skozi mestne ulice in zgodovinske spomine v duhovno pot iskanja, ki jo zgovorno zaznamuje naslov zbirke same: *Alfa in Omega*.



Alfa in Omega

Zora Saksida

CENA KNJIGE 10,00 evrov



Dobite jo v vseh slovenskih knjigarnah in na sedežu Goriške Mohorjeve družbe, Travniki 25 v Gorici

vala, ki bo potekal od 7. do 11. septembra ne bo bistveno spremenil. Število povabljenecv bo nekoliko manjše, pa tudi prevajalske delavnice ne bo, vse ostalo pa bo zelo podobno izvedbi festivala v minulih letih. Podrobnejše podatke o letošnjih udeležencih in programu festivala bodo v Društvu slovenskih pisateljev predvidoma predstavili čez nekaj dni. Spregovorila je tudi o spremembah v notranji organizaciji pri projektu, kjer se je trinajstčlanski žiriji in dosedanjim dvanajstim konzultantom, ki skrbijo za izbor udeležencev, pridružil še sedemnajst novih konzultantov, s pomočjo katerih naj bi festival prerastel svoj srednjeevropski naravnani okvir.

Aleksander Peršolja iz Kulturnega društva Vilenica je pred podpisom sporazuma povedal, da so bili "domačini" v preteklih letih nekoliko zadržani do vsega, kar se je dogajalo z Vilenico, saj kot "kraški garači" niso bili skoraj nikjer omenjeni, pa čeprav je pobuda za festival že davnega leta 1985 prišla prav z

na kulturnem ministrstvu pa za zdaj ne kažejo zainteresiranosti za sodelovanje pri projektu. Tone Partljič je podprl načrt o gradnji Evropske kulturne hiše in izrazil prepričanje, da mora biti za organizacijo festivala to druga zelo pomembna naloga mešanega odbora, saj so kraški ustvarjalci pomembno vplivali na slovensko literaturo. Izrazil je tudi prepričanje, da mora biti dvajseta izvedba mednarodnega literarnega natečaja Vilenica veličastna, med gosti pa bi po njegovem mnenju morali biti tudi najvišji predstavniki države.

Poslovni sekretar Društva pisateljev Slovenije Šašo Jovanovič pa je ob tem izrazil prepričanje, da se v Sloveniji še premalo zaveda o pomenu kulturnih festivalov, čemur drugod v svetu rečejo tudi kulturni turizem. Poudaril je, da so taki projekti tudi gospodarsko pomembni, saj prinašajo dolgoročne učinke, zaradi česar bi morale regije in država tem dejavnostim nameniti več pozornosti.

Nace Novak

Slikar Zoran Musič

Razstava malih umetnin

“Rojen sem bil v Gorici in k starim staršem sem večkrat hodil v Brda. Spominjam

svojim delom gradil tudi in predvsem slikar Anton Zoran Musič, ki je sin Goriške, dežele sonca, trta, a tudi blagih na-

stanju duha, ko človek že vidi onstran dobrega in zlega, a je s telesom še vedno prikovan na zemljo, je na tistem razpotju, ko se še lahko odloči za življenje ali pa gre prostovoljno v smrt, ki ni nujno vezana na biološko preživetje. Smrt duha je strašna, nam pričajo preživeli iz nacističnih taborišč, med njimi tudi poet Zoran Musič, poet podobe, ker išče skorajda praznino, da bi nam v polnosti govoril o pomembnih stvareh.

Prav je storil dr. Marco Menato, naš in vseh ljubiteljev kulture prijatelj in seveda direktor goriške Državne knjižnice, ko se je odločil za to Musičevo razstavo, kajti že itak je znano, da so likovna dela na papirju, risbe in grafični listi pa sploh!, najbližja liriki in poeziji, najbolj krhka, najbolj ranljiva, a zato tudi najbolj zgovorno kričijo s svojo umirjeno tišino in notranjim nabojem krhkega in navidezno minljivega, tistega, ki kliče po večnem in presega človeško, ker je v svojem bistvu najbolj človeško.

Zoran Musič nam s svojimi risbami in navidez nepomembnimi malimi deli na papirju govori o tisti nostalgiji po lepem in dobrem, o kateri je imenitno govoril pred kratkim preminuli papež Janez Pavel II., ko je nagovarjal umetnike v svojem znamenem Pismu umetnikom. Gre za tisto preseganje človeškega, ki je blizu Božjemu, če pa milosti vere zraven ni, nastopi “nostalgija po lepem in dobrem”, ki je edino okno v nebo, saj odpira človeka v večnost.

Kakšna strahota in obenem lepota minljivosti življenja! “Slikam zase, slikam zato, ker to enostavno moram početi. Zame je slikanje kot dihanje. Če bi mi prepovedali slikati, bi bilo isto, kot da bi mi odvzeli zrak!” je še dodal danes že 96 letni Zoran Musič, kajti: “Ko slikam, se imenitno počutim. Umetniško delo se posreči samo takrat, ko nastane sponta-

no, z veseljem in lahkotno, takrat, ko se slika brez vsake muke. Na svoje delo gledam kot na metulja, kot na lahki vetrc, skorajda nič.”

Majhne risbe in skice, akvareli in vsa razstavljenata dela, ki ne presegajo večjih dimenzij od 15 krat 15 centimetrov, pričajo o velikem umetniku, ki je iz bistvenega likovnega simbola risbe skušal potegniti na dan samo bistvo, tisto razo-



tisto, kar sem doslej naslikal, kakšno vrednost, gotovo v sebi nosi neko sporočilo. O tem, za kakšno sporočilo pa gre, sam nikdar ne bi mogel ničesar povedati. Sporoča torej in naj bo to dovolj!”

Umetnik in samota. Tudi za Musiča je veljalo, da je umetnik pred svojim delom vedno sam, da je v samoti doma, kot bi rekel slovenski pesnik Niko Grafenauer. Musič je takole razmišljal: “Zame je samota nekaj naravnega in globoko pozitivnega. In še posebej takrat, ko slikam, razumem, da ne morem lagati. V tistih trenutkih sem sam pred seboj!” Pa vendar: “Barve so tiste, ki spominjajo na puščavo. Začel sem jih uporabljati, ko se mi je zazdelo, da sem srečal samega sebe. Rad bi namreč videl, da bi pokazale vse tisto, kar je

se ga tudi držati: “Zadnje besedo je treba prepustiti tistemu, ki gleda; gledalec je namreč tisti, ki mora dopolniti vse tisto, na kar sem jaz samo nakazal!” O šoli življenja, kar je seveda paradoksalno, če se za to šolo ima uničevalno nacistično taborišče Dachau, je Musič dejal: “Koncentracijsko taborišče je bila moja velika šola samote. Naučila me je, da se ne bojim biti sam, tudi v množici tisočev ljudi.”

Samega sebe umetnik ni primerjal z velikimi mojstri likovne umetnosti, ki jih je primerjal z viharji, kajti: “Veter vse odnese in tudi človeka lahko podre. Jasno mi je, da bi bil nerazsoden, če bi se hotel primerjati ali zamenjati veter. To so lahko storili samo velikani umetnosti, kot so Giorgione, Bellini, Picasso. Bili so



se gričev, ki se ozirajo na ravnino, na velikansko ravnino, v katero mi je ugajalo zreti in se v njej v mislih izgubljati, ko sem sedel na zidku domače hiše. Zdelo se mi je, da imam raj pod seboj!” je ena od misli, ki jih je o svoji rodni Gorici in ljubljenskih Brdih povedal veliki evropski slikar Zoran Musič, čigar majhne risbe, skice, ilustracije, akvareli so sedaj na ogled v goriški državni knjižnici.

Razstavo Musičevih del so odprli v soboto, 14. t.m., dela pa bodo na ogled vse do 26. junija, ko se bo razstava preselila v ljubljanski Cankarjev dom.

Na odprtju razstave, ki je poželo velik uspeh, saj se je zbralo zares veliko ljudi, je tržaški zbiratelj Musičevih del dr. Maurizio Zanei ponovil, da ga je k privedbi razstave gnala predvsem etična drža človeka, ki se zaveda,

rodnih značajev, iste goriške kulture, ki se odraža v različnih jezikih. Da je črni fašizem zastrupil to ozračje, vemo, kot vemo tudi, da je sam umetnik plačal visok davek med drugo vojno, saj je bil do konca druge svetovne vojne zaprt v nacističnem taborišču Dachau,



kjer ga je rešila samota in domovanje, bivanje v njej in pa zaveza svinčniku in risbi. Na goriški razstavi bo gledalec lahko nemo strmел v nekaj iz-

rožujočo enostavnost, o kateri je Musič sam dejal: “Enostavnost je posrečeno nastala podoba, tista, ki jo uspešno naslikati s skoraj nepomembnimi stvarmi, z ničim, brez besede, brez vsakega hrupa. Svet kriči in zato, da te neko sliši, je potrebno vedno bolj dvigovati glas. To je strašno!”

Pa vendar si je Musič tudi pri najmanjši sliki vedno zadal nalogo umetnika, kajti vedno je trdil: “Rad bi, da bi bilo moje slikarstvo sled tistega, kar je moja preteklost. Ko to govorim, pa moram še povedati, da so bila obdobja mojega življenja, ki jih danes ne razumem več.” Umetnik pa je Zoran Musič vedno bil: “Umetnikovo življenje je v slikah. Ko slikam, se vedno znova najdem, vidim, kje se nahajam, priznavam svoje laži in tudi svoje male resnice.”

Ko je umetnik Zoran Musič razmišljal o likovni umetnosti, ki jo je znal vrhunsko upodabljati tudi na majhnih sličicah, kakršne so razstavljene v Državni knjižnici v Gorici, je povedal: “Včasih se mi zdi, da je čisto dovolj, če samo gledaš in se učiš gledati. Če lahko ima vse

pod mojo kožo. Rad bi videl, da bi te barve imele globoko moč in tako napetost, ki ni samo površinska.”

pravi viharji, ki so spremenili svet slikarstva in ga tudi preoblikovali. Kar se mene tiče, bi bil še zelo zadovoljen, če bi se



me spominjali kot lahkega vetriča!”

in končno Zoran Musič sam daje nauk, ki bi si ga morali vsi umetniki dobro zapomniti in



pa izvornosti družinske tragedije kot

ne ‘epike’.

JUP

DSI / Peterlinova dvorana

Roman o izgubljeni identiteti

Novi roman Eveline Umek z naslovom Frizerka, ki je pred nedavnim izšel pri tržaški založbi Mladika, je bil kot iztočnica za ponedeljkov večer Društva slovenskih izobražencev, ki je minuli teden kot običajno potekal v Peterlinovi dvorani. Večer je bil zasnovan na dvojni relaciji, literarni in psihoanalitični, ki predstavljata vsebinski vozički romana Eveline Umek. Poleg avtorice sta za

predavalno mizo sedela prof. Marija Cenda in psihoanalist Hektor Jogan, ki sta vsak s svojega gledišča analizirala zadnje delo svetoivanske pisateljice.

Prof. Marija Cenda je kot prvo zakročila življenjsko zgodbo junakinje pripovedi Romane, ki je “tipična predstavnica starejše generacije”. Toliko je res, da je avtorica na začetku knjige čutila potrebo, da zapiše sledeče: vsaka podobnost z re-

sničnimi dogodki in osebami je zgolj naključna. Taka naključnost pa je vendar trdno zakoreninjena v našem manjšinskem življu. Veliko je bilo naših zamejcev, ki so iz različnih razlogov potisnili lastno preteklost v kot in zatajili rodne korenine, se jim odpovedali in se nikdar več spraševali o lastni identiteti, od kod, zakaj... Tako je tudi s pisateljico, ki se raje predaja brezosebemu volemju živ-



Foto Kroma

ljenju, ki ga taktirajo televizijske romantične peripetije, kot

pa izvornosti družinske tragedije kot

ne ‘epike’.

Mladinsko binkoštno bedenje Izkušnja edinosti v tržaški Cerkvi

“Še nikoli nisem binkoštni praznik tako globoko doživela”, to mnenje je ob koncu binkoštnega bedenja, ki ga je na predvečer binkošti v Trstu priredil škofijski odbor za mladinsko pastoralo, izrekla ena izmed udeleženk bedenja, podobnega mnenja pa so bili tudi drugi, verjetno kar večina prisotnih. Pri pripravi je aktivno sodeloval tudi slovenski odbor za mladinsko pastoralo.

V soboto, 14. maja, se je slovenska in italijanska mladina zbrala v cerkvi Svete Marije Velike in se skupaj - pod geslom "Da bodo vsi eno" - spominjala prihoda Svetega Duha in ustanovitve Cerkve. Obred je sestavljal preprost, a duhovno bogat program: berila, misel papeža Benedikta XVI. o evharistiji, homilija škofa msgr. Evgena Ravignanija (spregovoril je tudi v slovenščini) in petje. Bedenje je potekalo v italijanski, slovenska beseda pa je bila zelo prisotna, skoraj na enakopravni ravni kot italijanska. Med mladimi, ki so aktivno sodelovali, je bila vidna prisotnost slovenskih skavtov in članov skupine Shalom, pomemben pa je bil doprinos mladih slovenskih pevcev in pevk v zboru, ki je svojim petjem slovenskih in italijanskih pesmi dal poseben pečat binkoštnemu srečanju.

Prav v zboru se je ustvarilo zelo prijetno in prijateljsko vzdušje, sodelovanje pa je bilo zgledno, saj so bile slovenske pesmi povsem enakopravno vključene v program. Italijanski pevci so se prav marljivo učili slovenskih besedil, točne izgovarjave, najbolj navdušeni pa so bili nad večglasjem slovenskih pesmi (tudi sam škof ni mogel skriti svojega zadovoljstva nad petjem). Tako sodelovanje je vse udeležence utrnilo v prepričanju, da je duh binkošti možno doživljati v vsakdanjem življenju: Jacopo, 22 let, župnija Srca Svetega, Trst: "Bedenje je bilo prav lepa zamisel. Da je bilo res tako, se lahko razume iz besed, ki jih je izrekel škof: 'Govoriti isti jezik, kot se je zgodilo Jezusovim učencem na binkoštni dan, pomeni govoriti jezik prijateljstva in skupnega doživljanja. Mislim, da smo člani zbora bedenja doživljali drugače, morda bolj globoko kot ostali. Po eni strani je bilo bedenje za nas morda zahtevnejše, saj smo bili tako pozorni na petje, da smo verjetno zamudili kak trenutek zbranosti, po drugi strani pa smo doživeli druge pomembne trenutke: pevske vaje, nekateri pa še skupno pizzo po bedenju. Pevske vaje so bile zame res pomemben trenutek: lahko smo začutili, kako predstavlja razlika v jeziku in v muzikalnosti pesmi bogastvo, za doseg katerega sta potrebna znanje in spretnost vsakega posameznika."

Janja, 21 let, župnija Sv. Avgušlina, Podlonjer: "Zelo mi je bilo všeč to, da smo peli vsi skupaj, Slovenci in Italijani, in da so bile izbrane tako slovenske kot italijanske pesmi. Prijetno sem bila presenečena in vesela, da je

bila cerkev polna, polna mladih. Obred je bil zelo enostaven, misli preproste, vendar nabite s pomeni. Ko so besede preproste in globoke, sežejo naravnost do srca."

Raffaella, 28 let, skupina Shalom, Sv. Ivan: "Zelo mi je bilo všeč petje v skupnem zboru. To sodelovanje je ustvarilo edinost med nami, zato upam, da se bo nadaljevalo - tudi v luči tega, kar je rekel škof, in sicer da se bomo med seboj razumeli le, če bomo govorili jezik ljubezni. Res sem začutila neko prenovo v duhu, občutila sem moč Svetega Duha! Za naslednje bedenje pa ne bi izbrala tako velike in hladne cerkve, saj smo bili žal zelo nepovezani (zbor je bil npr. v stranski kapeli popolnoma odrezan od tega, kar se je dogajalo v cerkvi), za mlade bi bil bolj primeren kak drug toplejši kraj, morda celo kak kraj v naravi, kjer pa bi lahko bili vsi skupaj."

Stefano, 19 let, župnija Srca Svetega, Trst: "Zame je bila to prva izkušnja take vrste. Predvsem kar se tiče sodelovanja med italijanskimi in slovenskimi verniki, je bedenje zame predstavljalo pravo novost. Lahko rečem, da je bilo povsem pozitivno presenečenje. Zelo sem se zabaval: všeč so mi bili ljudje, ki sem jih spoznal, všeč mi je bila družba, bilo je zelo prijetno in sproščeno!"

Matteo, 26 let, dirigent pevskega zbora: "Po mojem je bilo bedenje lepo in globoko: tako berila kot besede našega škofa so nam ponudile veliko izzivov za razmišljanje. Morda pa je bilo nekoliko hladno, kar se tiče sodelovanja prisotnih. Ljudi bi lahko bilo po mojem mnenju več, morda pa sta na udeležbo vplivala neposrečena lokacija in grdo vreme. Zdelo se mi je, da ni bilo veliko mladih, predvsem pa nisem videl veliko duhovnikov, za kar mi je bilo resnično žal: škofijska srečanja bi morala predstavljati priložnost za gradnjo edinosti celotne tržaške Cerkve, predvsem na binkoštni praznik, ko se prosi za Duha edinosti! Všeč bi mi bilo tudi, če bi bili povabili pravoslavne duhovnike in predstavnike drugih verstev: prav v imenu Svetega Duha bi bilo lepo, če bi se ob tej priložnosti zbrale vse kršćanske religije v Trstu. Kar se pa tiče našega zbora, sem zelo zadovoljen. Bila je res lepa izkušnja življenja v skupnosti, kjer je vsakdo uporabil talente, ki mu jih je poklonil Gospod. Med Slovenci in Italijani se je takoj ustvarilo vzdušje prijateljstva in sodelovanja, kar se je občutilo tudi pri petju. Pesmi smo izvedli s srcem, saj smo občutili težo besed, ki smo jih izgovarjali, čutili smo, da so del našega življenja. Izmenjava "pevskih izkušenj" je bila res lepa: mi smo učili pesmi Slovence, Slovenci pa nas. Skupaj smo gradili Cerkve. Upam, da se bo edinost, ki se je ustvarila med nami, ohranila, tako da bomo videli rojstvo avtentične skupnosti bratov, združenih po zaslugi vere v istega Gospoda Jezusa."

Breda Susič

Ob 60-letnici osvoboditve Nedeljski proslavi

Spomin ne bo nikdar podlegel času

"...Iz mrtvih in zapuščenih selišč / plovejo sive, obupne molitve, / polmrtvi evropski človek / od tam si kliče rešitve, rešitve." Ko je recitator Tomaž Susič izrekel te Kosovelove verze pred doprtnim kipom kraškega pesnika na jutranjem delu nedeljske proslave ob 60. obletnici osvoboditve v ljudskem vrtu, je pisatelj Boris Pahor, ki je pred recitalom poezij Srečketa Kosovela, Iga Grudna in Ljubke Šorli imel slavnostni govor, zamišljeno kimal z glavo, kar je pomenilo: da, Srečko si prav ugibal.

Kosovelovi verzi so bili predčasna zrcalna slika o tem, kar bi se v prihodnosti hudega pripetilo. Kljub temu pa je nedeljska množična prisotnost v osrčju našega nesrečnega in vendar lepega Trsta izpričala, da je vedrina dobrega ... neskončno večja ... od ničle nacifašistične more. "Zbrali smo se pred Kosovelovim kipom, da s svojo prisotnostjo potrdimo, da smo Slovenci v Trstu doma in da se spomnimo tistih, ki so se prvi v Evropi uprli fašizmu", so bile edine uvodne besede v kratko, a občuteno svečanost, ki je sredi ljudskega vrta zbrala našo manjšinsko skupnost. Med množico je bilo poleg predsednikov krovnih organizacij Sergija Pahorja in Rudija Pavšiča možno zaslediti še kopico drugih predstavnikov tako političnih kot stanovskih organizacij. Med temi je bila najbolj izrazita prisotnost novogoriškega župana Brulca, ki je verjetno zupan iskal svojega tržaškega kolega. Pahor je v svojem slavnostnem

posegu izbral kot iztočnico Kosovelovo doživljanje našega mesta in njegovih tedanjih hudih razmer. Po navadi pa knjižni prikazi in ocene Kosovelovega opusa ne jemljejo v poštev, da "smrt, ki jo je pesnik nosil v sebi, mu ni bila prisoj-



Foto Kroma

na ob rojstvu, ampak se mu je vsesala v dušo in srce v ozračju pogina, ki je učinkovalo kot strupeni plin." Smrt mladega pesnika je bil za Pahorja in njegove sovrstnike pravi šok, kmalu nato pa je Kosovel nanovo zaživel z izdajo njegovih pesmi. "Bil je inspirator zavesti in upora ter eden poglavitnih navdihovalcev generacije, ki se je pripravljala na spoprijem s črno diktaturo. (...) V tem smislu je bil Kosovel pesnik tigrovskega upora" in vedno rotil narod k uporu za zmago pravice: taka uporna sila daje človeku pokončno hojo in odkrit pogled. V Kosovelovem duhu se je nato "razpredel tajni odpor po celi Primorski, ob katerem

je zvesto stala naša pogumna duhovščina, odpor, ki je kljub veleprocesom, ustrelitvam, polnim zaporom, internacijam, admonicijam trajal, vse dokler ni nadaljeval boja v vsedržavni oboroženi vstaji", ki ni bila odziv ne maščevanja ne ideoloških načrtov. Pisatelj je ostro označil predvsem nekatero rojake v slovenski državi,

ki se danes strinjajo z nasledniki tiste politike, proti kateri je z velikimi žrtvami primorsko občestvo v celoti pred Evropo dokazalo upravičenost svojega boja za svobodo". Uradna slovenska politika pa je neprecenljivo vlogo tigrovcev priznala tudi zaradi prizadevanja prof. Antona Slodnjaka: "Ravno v teh dneh je na Mali gori predsednik slovenske vlade tigrovcem priznal začetek tistega boja, ki je potem zadobil vsedržno razsežnost". Pahorjeve sklepne misli so bile naravnane k sedanji evropski stvarnosti, ki končno odraža Kosovelovo tedanje upajočo vizijo o prihodnosti naše celine, kjer končno velja

Marino Ukmar. Nedeljsko popoldansko srečanje se je po uvodnem pozdravu predsednika deželne sveta Alessandra Tesinija polagoma prevesilo v pravo ljudsko slavo, ki je ob petju, glasbi, recitacijah doživelo svoj vrh s slavnostnim govorom, ki ga je pred nartpranim šotorom imel prof. Miran Košuta. Njegov krik se je raztezal in prepletal z besedami, ki so bile primerne za prostor in čas ter priložnost, njegov pogled je nedvoumno potisnil v peklo nezakonitost nekdanjih in današnjih diktatur ter povzpel pod svod evropskega združevanja neutajljive vrline našega upora.

Igor Gregori

Poklon glasbeniku Maličev večer na Opčinah

Stane Malič je pustil pomembne sledi v glasbeni zgodovini Slovencev v naši deželi. Bil je prizadeven pedagog, tankočuten skladatelj, violinist, organist, zborovodja, tudi na neglasbenem področju pa se je izkazoval pri raznoraznih dejavnostih zaradi posebne iznajdljivosti in spretnosti. Svoje pedagoške sposobnosti je razvil s poučevanjem violine, klavirja in harmonike na Glasbeni matici v Trstu, na šoli Pevskega in glasbenega društva v Gorici, na slovenski glasbeni šoli na Opčinah, zasebno pa je vodil tudi zborovodski tečaj. Poglobljeno glasbeno znanje je izpopolnil pri raznih profesorjih, med katerimi so bili tu-

di znameniti tržaški glasbeni ustvarjalci kot Vasilij Mirk ali Vito Levi. Poučevanje in zborovodska dejavnost (vodil je razne zборе v naši deželi in v bližnji Istri, več let se je posvečal zboru pravoslavne cerkve v Trstu in cerkvenemu zboru z Opčin) sta ga celo življenje močno angažirala, kar odseva tudi iz njegovega skladateljskega opusa, ki zaobjema v glavnem instrumentalne skladbe za mladino in bogato zborovsko produkcijo. Maličeva dediščina je bila do danes precej zapostavljena, in to predvsem zaradi skromnosti značaja umetnika, ki je z idealističnim zagonom delal pogosto v zasenčenju. Openski cerkveni zbor ni pozabil na nekdanjega, dolgoletnega zborovodjo, po katerem je tudi imenoval svojo pevsko sobo. Ob lanskem stoletnici rojstva in dvajsetletnici smrti, so se mu pevci hvaležno

poklonili z raznimi pobudami pretežno v vaškem okviru, najbolj zaokrožen in odmeven poklon pa je nastal prejšnji mesec na pobudo Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice. Večer niza "Liki naše preteklosti" v okviru sezone "Srečanja z glasbo" je postal namreč priložnost za spodbujanje raziskovalnega dela in za osvetlitev najmanj znanih aspektov Maličeve ustvarjalnosti z izvajanjem in podajanjem glasbenega in pisnega gradiva, ki izhaja v glavnem iz arhivov ožjih sorodnikov in prijateljev tržaškega glasbenika. Režijo prireditve je prevzela Eleonora Jankovič, z instrumentalnimi skladbami za razne zasedbe, samospevi in zbori pa so nastopili glasbeniki centra Komel in tržaške Glasbene matice ter mešani zbor Lojze Bratuž iz Gorice pod vodstvom Bogdana Kralja. Utrinke iz Maličeve življenjske zgodbe sta s podajanjem spisov in misli sk-

ladatelja, njegovih sorodnikov in kolegov pričarala povezovalca Rossana Paliaga in Jan Leopoli. Sprend so obogatili še zgodovinski posnetki iz arhiva RAI, na katerih so navzoči lahko poslušali skladateljev glas in petje openskega zbora pod njegovim vodstvom.

Spominski večer so prejšnji teden ponovili na Opčinah, v Maličevem domačem kraju, v Finžgarjevem domu, kjer je glasbenik več let poučeval. Ponočitev na Tržaškem sta v sodelovanju s centrom Komel priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in Društvo Finžgarjev dom. Ob tej priložnosti je predsednik ZCPZ Marko Tavčar predstavil navzočim prvo zbirko Maličevih instrumentalnih skladb za mladino, ki jo je izdal goriški center Komel z željo, da bi čim večje število mladih seglo po teh skladbah, katerih rokopisi so do danes ležali v predalih skladateljevih sorodnikov in učencev.

Cerkvica Marijinega vnebovzjetja Romarski shod na Peče



Cerkvica Marijinega vnebovzjetja na Pečah v dolini Glinščice pri Boljuncu je v nedeljo, 15. maja, ponovno zaživela. Boljunska župnija je tega dne priredila romarski shod na Peče in tako obnovila starodavno navado, po kateri so se romarji 3. maja vsako leto odpravljali po strmi poti do cerkvice. Letos pa je bilo romanje še posebno poudarjeno, saj so župljani v sprevedu prenesli starodavno podobo Matere Božje iz župne cerkve v Boljuncu na njeno običajno mesto v cerkvi. Podoba je

namreč temeljito obnovil in olepšal domačin Miran Bardi. Vreme je bilo še kar ugodno, ko je ob 16. uri zvon ob cerkvi naznanil začetek bogoslužja in se je pred cerkvico zbralo lepo število vernikov. Slovesno sv. mašo je daroval boljunski župni upravitelj p. Rafko Ropret, pri maši pa je s svojim ubranim petjem sodeloval mačkolljanski cerkveni pevski zbor. Po maši so se udeleženci še zadržali pred cerkvico in v veselem razpoloženju občudovali ta pravcati planinski svet v malem.

AS



Pokrajinski kongres stranke Slovenske skupnosti

Pomlajeni kader za reševanje današnjih vozlišč

Dvorana Iliria na Pomorski postaji je bila prizorišče tržaškega pokrajinskega kongresa stranke Slovenske skupnosti. Zasedanje je suvereno prestalo vse formalne obveznosti. Izvoljen je bil novi pokrajinski svet (štel bo od 42 do 45 članov), ki lahko računa na dobro pomlajeno garnituro. V kratkem se bo sestel in izvolil tajnika ter poveril vse ostale funkcije.

Pred številno dvorano, ki je sprejela tako delegate kot somišljenike stranke, pa tudi predstavnike ostalih tržaških političnih gibanj, ki se sicer prepoznavajo v duhu skupne hiše Prodijev Olijke, je dosedanji in po vsej verjetnosti tudi nadaljnji pokrajinski tajnik, odv. Peter Močnik, v široko zasnovanem poročilu razvil kopico iztočnic, ki

zadevajo globok vpogled v dejansko stvarnost manjšinskega položaja na Tržaškem, in to predvsem v luči ne udejanjanja zaščitnega zakona. Močnikov poseg je bil gotovo močnega političnega značaja, kar pome-

zane na udejanjenje zaščitnega zakona v primeru zmage na vsedravnem prizorišču. Odv. Močnik ni prizanesel niti desnosredinskima koalicijama, ki vladata na občini in pokrajini, vendar je treba čimprej zasno-



Foto IG

ni, da je v njem nakazal strategije, ki jih SSK tudi na našem robu snuje: tematika SSK kot skupni politični forum za vse Slovence v Italiji je že od nekdaj želja, ki se ji predstavniki "lipe" nočejo odreči, obenem so zahteve, postavljene političnim kolegom leve sredine, ve-

vati dobra programska izhodšča in prave osebe (mislim je namreč na možnega bodočega kandidata za mesto župana Ettore Rosata), ki jih bodo uredile, "saj je eno leto za prevzem oblasti v Trstu komaj zadostno obdobje". Pokrajinski tajnik je odločno pozdravil za-

vezništva v Dolini in Repentabru, pa tudi zavezništvo z Marjetico, kar v bistvu pomeni dokončno pozabo na trenja, ki so pred časom privedla do devinsko-nabrežinskega poraza; od dežele pa stranka pričakuje obnovo danes ukinjene kraške gorske skupnosti. Popolno je prizadevanje stranke, da se teritorij, na katerem manjšina živi, razvije v skladu s potrebami in zahtevami prebivalstva in predvsem, da se vzpostavijo primerni aduti za nemoteno delovanje trgovskega, obrtnega in kmetijskega sektorja, pri čemer je treba paziti na vse "tiste zapreke, ki se skrivajo pod krinko varstva okolja."

Parter častnih političnih gostov ter predstavnikov stanovskih organizacij je bil dokaj natrpan: svoj pozdrav so prinesli pokrajinski tajnik SKP Igor Canciani, Giuliana Zagabria v zastopstvu Stranke slovenskih in italijanskih komunistov, pokrajinski tajnik Marjetice Walter Godina, Roberto Sasco v imenu desno-sredinskega UDC, Alojz Debelis, tajnik Kmečke zveze, Sergij Pahor, predsednik krovne organizacije SSO, (Igor Gabrovec je bil zadržan drugod, a vseeno pozdravil pokrajinski kongres SSK), Damjan Terpin, deželni tajnik SSK, ter Ravel Kodrič, zastopnik slovenske komponente LD.

IG

Obvestila

Združenje Hospic Adria Onlus vabi na predavanje Pravice bolnega človeka. Govoril bo univerzitetni profesor za civilno pravo na ekonomski fakulteti v Trstu Paolo Cendon. Predavanje bo v sredo, 25. maja, ob 20. uri v Trstu na Visoki šoli za tolmače in prevajalce (Narodni dom) v ul. Filzi 14. Vabljeni!

Klub prijateljstva prireja v soboto, 28. maja, izlet v Bordano na ogled živopisanih metuljev, v Venzone (mumije) in Humin (Gemono). Vpisovanje poteka do 20. t.m. oz. do zapolnitve mest na tel. števil. 040 43194 (Martelanc), 040 225468 (Puntar), 040 639949 (Bole). Vabljeni!

Darovi

Za misijonarja Lojzeta Letonjo v Sibiriji NN 25,00 evrov.

V spomin na drago Pepco Vodopivec daruje Nada Martelanc 20,00 evrov za reveže Slovenski Vincencijevi konferenci v Barkovljah.

V spomin na Ivanko Pečar Vecchiet darujeta sestrični Zofka in Kristina 40,00 evrov za cerkev v Gropadi.

Cestitke

Ob lepem uspehu (81,6 točk) in zlateg priznanju OPZ Kraški cvet na 2. Tekmovanju otroških in mladinskih pevskih zborov Primorske čestitamo s. Karmen Koren in njenim pevcem. ZCPZ

Obisk predstavnikov SSK na šoli Stefan

Huda pomanjkljivost tržaške pokrajine



Foto Kroma

nah. Za uvod v TV dnevnik so otroci izoblikovali logo in poneli oglase, ki so si jih bili sami zamislili. Kot glavni dogodek in hkrati tudi v živo posneta pa je bila podelitev

bralnih značk...

Na izvedbi slovenskega podeljevanja, ki sta ga omogočila Ministrstvo za šolstvo in šport RS, Ministrstvo za kulturo RS in Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, SSG in društvo Bralna značka Slovenije, so bili prisotni tudi častni gostje iz matične domovine, in sicer nekdanji predsednik Bralne značke, Tone Parkljič, in sedanji, Slavko Pregl, ter predstavnica ministrstva za šolo in šport, Andreja Duhovnik.

Zavod Jožef Stefan so minuli teden, ko so bile posledice poslednjega nočnega vdora še opazne, obiskali tržaški pokrajinski tajnik stranke Slovenske skupnosti ter občinski svetnik Peter Močnik, pokrajinski odbornik Nevo Radovič in deželni svetnik Mirko Špacapan. Slednji je izjavil, da "tudi če se v prejšnjih dneh ne bi zgodilo, kar se žal je, je to poslopje daleč neprimerno, da se v njem opravljajo šolske dejavnosti. Pokrajina Trst si resda kuje negativno reklamo, saj je to navsezadnje šola, za katero mora ta ustanova skrbeti, kot predpisuje Londonski memorandum."

Afera šole Stefan je tako dvignila veliko prahu: tudi za občinskega svetnika Petra Močnika, ki je že minuli ponedeljek za nujen sestanek pri tržaški prefektnji, sloni odgovornost predvsem v pomanjkanju prizadevanja s strani pokrajinske uprave. "Vtis, ki smo ga po obisku imeli, je porazen", je dodal odv. Močnik. Predstavnik SSK je bil v našem pogovoru glede odsotnosti pristojne pokrajinske oblasti res ogorčen: "Prizadevanje pokrajine je na popolni ničli. Denar imajo v žepu. Dežela je že leta 2001 nakazala denar za popravila, pokrajina pa ga drži v predalu. 750 tisoč evrov ni majhna vsota! Med drugim je odbornik za javna dela predstavnik nacionalnega zavezništva in hvala Bogu mu ni treba popravljati slovenskih šol!" Vendar splošni položaj tržaških šolskih stavb ni rožnat. "Vse šole so v poraznem stanju. O tem ni nobenega dvoma. V primeru šole Stefan je položaj še hujiši,

ker je denar na razpolago. Drugače bi bilo, če bi pokrajina potrebne vsote ne imela."

Ali bo po vašem mnenju po tej zadnji nezgodi pristojna uprava končno ukrepala? "Morda bodo namestili dolgo pričakovano alarmno napravo, kar zadeva drugih potrebnih popravil, pa resno dvomim, da jih bodo v kratkem speljali."

Od januarja letos pa manjka šoli potrebne predpis za uporabljanje prostorov. "Da, se pravi, da odgovornost sloni na ravnateljevih ramenih. To gotovo na papirju, v resnici se je ravnatelj Sancin zaščitil tako, da je že večkrat pisal na provinco in jih otli k dejanskemu prizadevanju. Početje oz. bolje molk pokrajine pa meji skoraj na hudo krivdo."

Kaj se po vašem mnenju skriva za vdori na šoli Stefan? "V enem samem tednu so udri v tri tržaške šole: očitno gre za neko tolpo, ki se na tak način "zabava". Podčrtal bi, da so vandali obiskali druge šole le enkrat, v šolo Stefan pa so vdrl osem krat v dveh letih, in to ne zato, ker je bolj zapuščena, očitno je privilegirana tarča. Ne znam pa si razlagati zakaj. Opomnil bi še na to, da imajo karabinjerji kasarno, ki je v neposredni bližini poslopja šole Stefan, v treh minutah lahko kar peš priskočijo... Nesmiselni sta dve sami nočni obhodni straži, kot so doslej pristojne oblasti počenjale. Ponavljam, pokrajina je ta problem kot tudi mnoge druge popolnoma prezrla, in glede težav, v katerih se nahajajo slovenske šole, sumim, da gre za neke mere načrtnosti. Drugače si ne razlagam, kako je mogoče, da ni pokrajina doslej ukrepala."

Kulturni dom Podelitev bralnih značk

S knjigo v srcu, z igro na oder

Podelitev letošnjih bralnih značk je potekala v pravi multumedijski zasnovani predstavi, pri kateri so glavno vlogo imeli ravno mladi bralci. Osnovnošolci didaktičnega ravnateljstva z Opčin, Sv. Jakoba in Sv. Ivana so namreč v četrtek in petek minulega tedna sklenili na odru SSG načrt S knjigo na oder in pri tem zabavali tudi 'kolege' ostalih tržaških osnovnih šol. Dvome- sečno gledališko delavnico sta vodila člana ansambla SSG Nikola Petruška Panizon in Gregor Geč.

Snovna podlaga delavnice je bila knjiga Primoža Suhadolčana Živalske novice, 24 kur v mreži, ki so jo otroci prebirali za bralno značko. Voditelja delavnice sta izbrala nekaj živalskih



Foto IG

zgodb, ki so jih učenci odigrali v sklopu podelitve bralnega priznanja. Celotna prireditev je bila tako zasnovana kot TV dnevnik in nastopajoči so bili

po odru razporejeni kot njegovi sodelavci: režiser je vodil celotni kader, kameraman je snemal, poročevalci pa so poročali o raznih živalskih dogodivšči-

Binkošti / Sv. obhajilo

Lep praznik v Barkovljah

Moram priznati, da je barkovljanska cerkev zares polna le ob posebnih priložnostih. Ta lepi praznik je bil v nedeljo, 15. maja. Že pred 11. uro so bile skoraj vse klopi zasedene in med verniki je vladalo veselo pričakovanje. Ob 11. uri je prestopil cerkveni prag kratek sprevod. Na čelu mu je bil droben deček z visokim križem v rokah. Za njim so v spremeljavi orgel slovesno stopali slavljenci: deček in deklica v prelepih belih in sinjih nošah ter njuni starši in sorodniki. Sorodniki so stopili v sprednje rezervirane klopi, otroka pa je pred oltarjem čakal belo pregrijet klečalnik z rdeče tapesiranima stoloma. V klopih ob strani so ju pričakali nekoliko starejši otroci, med njimi zlasti tisti, ki

bodo junija prejeli zakrament svete birme. Oltar je blestel v belini izbranega cvetja in žaru prižganih sveč. Vse je bilo tako lepo pripravljeno zato, ker smo doživljali zares velik praznik: prvič je prihajal v srce naših dveh malčkov sam Bog. Praznovali smo prvo sveto obhajilo. Bogoslužje je vodil msgr. Franc Vončina, naš dušni pastir. V pridigi je povedal, da se na ta dan spominjamo prihoda Sv. Duha nad apostole, ki so se do tedaj vsi preplašeni skrivali po Jezusovi smrti. Sv. Duh jih je opogumil, da so šli med ljudi oznanjati Jezusov nauk. Prav ti apostoli so tudi prejeli prvo sv. obhajilo, prvo sploh na celem svetu, ne kot otroci, ampak kot zreli možje. To se je zgodilo pri zadnji večerji, ko je Jezus ustanovil prvo sv. mašo s prvim obhajilom, sv. evaristijo. Monsinjur je poskrbel za posebne knjižice s primernimi mašnimi molitvami za ta dan. Tako smo res vsi sodelovali pri



obredu. Glavno besedo pa sta vendarle imela prvoobhajanca. Onadva sta prinesla na oltar "kruh in vino" (hostije in kelih) pri darovanju. Onadva sta brala prošnje. Onadva sta prva pristopila h Gospodovi mizi, za njima pa še sorodniki in ostali verniki. Tudi pri petju nekaterih pesmi je sodelovala vsa cerkev. Vmes pa je naša srca razveseljevalo petje prelepih umetniških pesmi mešanega zbora.

Na koncu je msgr. Vončina iz-

ročil obhajancema lepi spominski podobi in se zahvalil gospe Veri Pertot Poljšak, ki je skrbno pripravljala prvoobhajanca in birmance. Ga. Vera pa se je zahvalila monsinjorju za pomoč in nasvete ter pevcem in drugim osebam za požrtvovalno sodelovanje. Vse prisotne je povabila na zakusko v društveno dvorano. Tam se je v prijateljskem kramljanju slovesnost zaključila.

Nada Martelanc

Na nedavni govor premiera Janeza Janše na Mali gori se je odzval tudi podpredsednik socialnih demokratov dr. Igor Lukšič, ki je, med drugim, dejal, da je bil TIGR "teroristična organizacija, ki je hotela z nasilnimi akcijami opozoriti svetovno javnost na vprašanje narodnih manjšin v Italiji, in je izvajal konkretne teroristične akcije, da bi tako zbujal pozornost in simpatije širših množic." (Delo, 29.4.2005). Nekaj podobnega se je zareklo tudi predsedniku borčevske organizacije Janezu Stanovniku, ko je v polemiki pojasnjeval, da namreč TIGR ni bil povabljen v OF, ker je pri svojem boju uporabljal teroristične metode.

Kot prvo, upam, da se g. Lukšič in g. Stanovnik strinjata z ugotovitvijo, da ima vsak narod v primeru nasilja nad njim ali genocida pravico do upora. O

tem posredno govori tudi listina OZN, ki vsakemu narodu priznava pravico, da sam odloča o svoji usodi. Celotno papež Janez Pavel II. je ob priložnosti izjavil, "da je v primeru dolgotrajne in neznosne tiranije upor etično upravičen." Drugič, menim, da se šibkejša stran lahko uspešno spopada z močnejšo samo prek gverile. To so počeli tudi partizani, ki so bili s strani okupatorja prav tako ožigosani za teroriste, a jih je lastno ljudstvo, kot v vseh primerih osvobodilnih bojev, častilo kot borce za svobodo oz. junake. Končno je to TIGrovcem priznal tudi sam Stanovnik, ko je maja 2004 v govoru na Mali gori med ostalim dejal, da se je Tigr boril "za manjšinske in človekove pravice v državi, ki je postala ječa slovenskega prebivalstva..." ter je tudi obžaloval, "da je v preteklosti prihajalo do nespora-

TIGR in terorizem

zumov, ki so izvirali iz dejstva, da so se politično-strankarski interesi (partije namreč, prip. avt.) postavili nad interese celega naroda." (PR-Primorski rodoljub, št. 11/2004). Zato je skrajno neokusno danes lepiti TIGrovcem terorizem in to v njegovem slabšalnem pomenu. Tudi zaradi tega, ker je že splošno priznano dejstvo, da pri tigrovskem boju ni šlo za ubijanje ljudi, ampak za uničevanje potujčevalnih ustanov, ter je le v nekaj primerih, bolj po nesreči, prišlo tudi do človeških žrtev. Da ne omenjam pri tem posebej dejstva, da se z žigosanjem TIGrovcev za teroriste solidariziramo, tudi če nehote, z obsodbami posebnih fašističnih sodišč, ki so jih

kot teroriste obsodila na smrt. Še bolj neokusno pa je Lukšičevo izenačevanje tigrovcev s sodobnim terorizmom v njegovi najslabši izpeljanki in iz tega izveden poglav zaključek, da se slovenska vlada s povzdigovanjem tigrovstva "odmika od protiteroristične koalicije, ki je danes ena najmočnejših koalicij v mednarodni skupnosti." Neokusno ne samo zaradi narave tigrovstva, ampak tudi zaradi problematičnosti "najmočnejše protiteroristične koalicije", ki je čez noč vrgla v en koš akterje krvavega napada 11. septembra in borce proti vsakršnim zavojalcem. Med katerimi so tudi taki (Čečeni, Palestinci, idr.), ki smo jih ne-

pravno tega tudi sami proglašali za borce za svobodo, tudi če ne moremo odobravati vseh njihovih dejanj. Nisem namreč vedel, da se je slovenska "uradna" levica kar naenkrat tako zelo solidarizirala z Bushem. Sicer pa govori o naravi tigrovstva tudi njegov program. V 13. številki tigrovskega glasila Svoboda iz leta 1936 bemo npr.: "Vsi se borimo za isto stvar: proti fašizmu za svobodno demokracijo, proti zatiranju narodov za njihovo samoodločitev, proti izkoriščanju in lakoti za kruh in socialno pravičnost, proti vojni za mir in bratstvo med narodi..." (PR, št. 17/2002). Zakaj niso bili Tigrovci povabljeni v OF, pa je mnogo bolj zapleteno vprašanje, kot bi nam danes radi prikazali. O tem nam npr. veliko pove tudi zapisnik zloglasne seje izvršnega komiteja CK ZKS z dne

13. junija 1958 (PR, št. 5/2001), na katerem so obravnavali pobude prizadetih Tigrovcev, da bi se popravile storjene krivice tej organizaciji in njenim članom. Na njem so še poldrugo desetletje po vojni padale po tigrovstvu tudi sledeče uničujoče ocene: da namreč "TIGR ni bilo napredno gibanje, čeprav je bilo usmerjeno proti fašizmu", ker "to ni bila zavestna politična akcija, ampak narodnoosvobodilno gibanje" (Mitja Ribičič). "Pa da se za sedanjo akcijo teh ljudi skriva načrtna tuja (l.j. imperialistična) obveščevalna vohunska akcija" (Boris Kraigher) in "da naj vse te, nam sovražne elemente, zasliši notranja uprava" (Ivan Maček). Kar je bilo tudi sprejeto in so tako bili v dobri stari partijski maniri spet predani "v obdelavo."

Milan Gregorič

Ze nekaj dni je preteklo, odkar je bila po javnih medijih sporočena izjava Igorja Lukšiča, podpredsednika SD stranke bivše ZL SD oziroma še bivše ZK in g. Janeza Stanovnika, predsednika ZB, s katero uvrščata tigrovce med teroriste. Ne vem, da bi se stranka SD javno opredelila do izjave svojega podpredsednika in se opravičila, vsaj z izgovorom povlečenim za lase, kot je to storil g. Stanovnik, zato se pridružujem tistim, ki protestirajo proti takim žalitvam iskrenih domoljubov, ki se niso borili za oblast, temveč za to, da bi se kot narod ohranili.

Najprej moram izraziti začudenje, da se vodilna politika organizaciji, ki se postavlja za predstavnik gibanja, ki so vodili narodnoobrambni odpor, upata označiti narodnoobrambno organizacijo za teroristično. Kateri narod, katera država, katera politična stranka bi označila narodnoobrambni upor za zatičnega, zaničevanega in na smrt obsojenega naroda, da terorizem? Tigrovci so bili teroristi za fašiste, partizani so bili banditi za naciste, a za nas Slovence so iskreni domoljubi - narodni junaki. Goriški in tržaški Slovenci vedo, kdo so bili tigrovci, saj se jih zamejski mediji pogosto spominjajo in jim poklanjajo spoštovanje in pozornost, zlasti ob

Prizadeti primorski rodoljubi

obletnicah usmrtnice v Bazovici in na Opčinah. Zato ni potrebno opisovati njihovega delovanja. K nasilnim dejanjem so se zatekli v skrajni stiski, po pravilu brez človeških žrtev. Ali ni nevarno, da se ta oznaka prenese tudi na narodno-osvobodilni upor, ki je tigrovskemu sledil, saj je mogoče "teroristična" delovanja obeh organizacij primerjeti. Komu bi to služilo? Le tistim, ki nas še danes zaničujejo in zmerjajo za barbari in fojbaši.

Večkrat je bilo izraženo pričakovanje, da bi se morali italijanski vladajoči politiki pokloniti v znamenju sprave, ne le v tržaški Rižarni, temveč tudi pri spomeniku na Bazovski gmajni. Kako, čemu, če te žrtve naši politiki označujejo za teroriste? Kdo naj nam bo torej za vzgled in ponos? Nesprejemljivo je tako poniževanje prve protifašistične organizacije, ki se je uprla okupaciji in se zavzemala za priključitev Primorske k Jugoslaviji. Nevzdržno je imenovati teroriste tiste, ki so bili ponižani in zaničevalni samo zato, ker so bili Slovenci, ki so se uprli nasilju, ustvarjali protirežimsko razpoloženje in preprečevali fašizacijo in italijanizacijo primorskih Slovencev, ki so

bili zaradi tega mučeni, zaprti, umorjeni.

Odkod ta srd, to podcenjevanje in poniževanje domoljubov in narodnih junakov, odkod pravica do take obsodbe?

TIGR kot organizacija ni bil povabljen v OF. Večina tigrovcev se je vključila v narodnoosvobodilni boj, a pomembnejši nekdanji tigrovski borci so bili deležni nezaupanja in celo zahrbtnega umora, tudi bratov ožjih voditeljev organizacije: Maksa Rejca (Primorski slovenski biografski leksikon, III, str.185) in Milovana Zelena (ARS, 2150 - 2,171, 23, 243). Partizani so prevzeli tigrovsko geslo SMRT FAŠIZMU - SVOBODO NARODU in po brigadah peli in maščevana bo Bazovica. Po vojni se je o tigrovcih previdno molčalo.

Pozornost je povojna oblast posvetila TIGR-u, ko so nekateri tigrovci in partizani, v večini tudi člani KPS, poskušali doseči priznanje zgodovinske vloge TIGR-a in bivšim tigrovcem njihov zgodnji protifašistični upor.

Tedaj (1958) je stopila na noge vznemirjena OZNA s številnimi ovaduhmi in zasliševanji, da bi jih utišala. Toda kljub izrednemu prizade-

vanju takratnega političnega vodstva izničiti vrednote tigrovstva ni bila organizacija opredeljena in poimenovana s terorizmom, kot so jo označevali dotodaj le fašisti. V poročilih Udbe in zapisnikih CK KPS so tigrovci označeni za nacionaliste in angleške špijone. Glavni očitki tigrovcem so bili, da bi priznavanje TIGR-a pomenilo "miniranje" partije, da je slovenska nacionalistična organizacija preprečila močnejšo mobilizacijo KPI, da je imela organizacija izdajalsko vodstvo in da so storili napako, ker so se borili za priključitev Primorske k Jugoslaviji, namesto da bi se povezali z italijansko demokratično opozicijo. (ARS, 2150-2). S kozmetičnimi popravki je taka oznaka veljala do konca socialistične Jugoslavije.

Viri, ki jih politik navaja: Zgodovina slovenskega naroda (1979) in Enciklopedija (1999) ne uvrščata ne organizacije in ne tigrovcev med teroriste. Tudi učbenik za Zgodovino Branka Božiča in Tomaža Webra dostojno predstavlja pomen te organizacije. Po osamosvojitvi Slovenije se spominjamo proslave, kjer je tak-

ratni predsednik republike Kučan izrazil obžalovanje za storjene krivice in organizacijo TIGR ter ustreljene z obeh tržaških procesov odlikoval z zlatim častnim znakom svobode Republike Slovenije.

V zadnjem času pa zasledimo v javnih medijih ponovno oživitve strahu pred "rehabilitacijo" TIGR-a ter trditve, da TIGR ni bil zamočan in da se tigrovstvo spreminja v mitologijo. (Primorski dnevnik 25.2.2005). Čemu, mar priznavanje TIGR-a zmanjšuje vlogo NOB ali nam zmanjšuje družbeni ugled v združenji Evropi, kot se boji podpredsednik SD?

Oznako terorizem pa sem našla v osnovnošolskem učbeniku, Naše stoletje, iz leta 1997, avtorjev Ane Kern, Dušana Nečaka in Boža Repeta, v katerem dobesedno piše takole: "Raznarodovanje je rodilo tudi odpor. Nastale so ilegalne teroristične skupine, ki so na nasilje odgovarjale z nasiljem. Najbolj znana organizacija je bila TIGR. V njej so sodelovali mladi, ki so hoteli svetovno javnost opozoriti na položaj narodnih manjšin v Juljski krajini in spodbuditi Slovence k aktivnejšemu odporu. Požigali so italijanske otroške vrtce in šole, napadali fašiste, širili propagandno literaturo in izvajali oborožene akcije." Posebej je navedeno še spo-

ročilo o atentatu na uredništvo italijanskega časopisa: prvi tržaški proces in ustrelitev štirih v Bazovici. To je vse, kar naj bi slovenski otroci vedeli o narodnem odporu primorskih Slovencev in njihovem trpljenju pod fašizmom. Ubogi naš narod! Ali res ni potrebno v zgodovini pisati in zgodovinskih učbenikih ničesar spremeniti?

Namesto da bi osamosvojitve in nove politične razmere dajale spodbudo za nagel razvoj zgodovinske znanosti, so nekateri zgodovinarji zaskrbljeni. Bojijo se prevrednotenja zgodovine in trdijo, da je resnica ena, torej v zgodovini naj se nič ne spreminja in ničesar dodaja. Čudim se takim pogledom, saj je vendar jasno, da vsaka znanost ima svoj razvoj in doživlja spremembe. Če so odkrita nova dejstva, novi podatki, se zgodovina mora spremeniti, da je resnična in zgodovinarji bi se morali veseliti teh sprememb, zlasti ker doslej nismo imeli svoje države in se je zgodovina pisala v skladu z interesi vsakokratne oblasti, tudi zadnje.

Če bi v znanosti ne bilo sprememb, bi se sonce še vedno vrtele okoli zemlje. Pa kaj hočemo, potrebna je potrpežljivost, tudi Kopernikovo odkritje ni bilo sprejeto, a zamolčati se ni moglo.

Mira Cencič

Proti ponovnemu razvrednotenju TIGR-a

Društvo TIGR Primorske, ki s svojim delovanjem ohranja zgodovinski spomin in domoljubna izročila organizacije TIGR, je prizadeto in utemeljeno oporeka izjavam dr. Igorja Lukšiča, da je bil TIGR teroristična, projugoslovenska organizacija, ki si lasti primat v protifašističnem uporu. Skrbi ga podoba Slovenije v protiteroristični koaliciji zaradi hvale, ki jo je v svojem govoru izrekel TIGR-u predsednik vlade Janez Janša. Protest in odpor Primorcev proti italijanski zasedbi in genocidnemu ravnanju do prebivalcev se je začel takoj po priključitvi v raznih oblikah in različnih javnih ter tajnih organizacijah in se je krepil, kakor se je stopnjevalo nasilje, ki se je do skrajnosti zaostri- lo po letu 1926. Edino upanje primorskih Slovencev je bila priključitev zasedenih ozemelj k matičnemu telesu v kraljevini Jugoslaviji, taki, kot je bila, da bi kot narod preživeli. Zato je bil TIGR v prvem obdobju in vse do začetka druge svetovne vojne projugoslovenska organizacija. Nobene druge možnosti in nobene uresničljive zamisli v tem času ni bilo. Od politika smemo

pričakovati, da bo pri vrednotenju idej in dejstev upošteval vsakokratne zgodovinske okoliščine in jih v tem okviru tudi ocenjeval. Zakaj bi projugoslovanstvo TIGR-a, po mnenju Lukšiča razvrednotilo organizacijo, ko pa je bil tudi cilj partizanskega osvobodilnega boja priključitev k Jugoslaviji?

Sramotilna je njegova trditev, da je bil TIGR teroristična organizacija. Ali je mogoče označiti narodnoobrambno organizacijo in njene pripadnike, ki se niso sprijaznili s priključitvijo Primorske k Italiji, ki so se upirali fašističnemu režimu, ki je izvajal nad primorskimi Slovenci duhovni in fizični genocid, za teroriste? Tigrovci in člani drugih domoljubnih organizacij na Primorskem so se upirali potujčevanju, borili so se proti narodnemu izgnanju, za ohranitev svojega jezika in kulture, brez težnje po prevzemu oblasti. Za njihov upor ni bil značilen terorizem, temveč so se k nasilnim dejanjem zatekli izjemoma, v strahotni stiski in nemoči, ko noben drug ukrep ni bil učinkovit, in tudi takrat so nasilna dejanja praviloma potekala brez žigovanja človeških živ-

ljenj. Kateri narod in katera država je v svojem zgodovini pisju označila narodni obrambni upor za tiranega, zaničevanega in na smrt obsojenega dela narodnega telesa za terorizem? Naši sosede svojega dejanskega terorizma v osvajalnih vojnah in po njih nikoli niso opredelili tako, kot je Lukšič označil narodni odpor primorskih Slovencev. Ali nam ne prav omalovaževanje in tovrstno etiketiranje narodnega odpora jemlje mednarodni ugled? Če bi bilo res zapisano v Enciklopediji in Zgodovini slovenskega naroda, da je TIGR teroristična organizacija, bi bilo potrebno opredeliti razlike med tigrovstvom in partizanstvom, po katerih se prvo uvršča med teroristične organizacije, drugo pa ne. Primorci smo ponosni tudi na moč in množičnost partizanskega gibanja, saj je le-to črpalo svojo moč tudi iz odpornosti antifaašističnega in tigrovskega odpora. NOB na Primorskem je tigrovstvu sledil in od njega prevzel tudi geslo: Smrt fašizmu, svoboda narodu!

Avtor razvrednotenja TIGR-a je pri navajanju preskočil navedbo iz Enciklopedije (1999, str. 251):

"V začetku druge svetovne vojne je vodstvo TIGR-a ponudilo pomoč zahodnim državam, da bi se po zmagi zaveze za priključitev Primorske in Istre k Jugoslaviji. V Sloveniji je ustanovilo center, neposredno povezan z britansko službo SOE..." S tem je sklenilo zvezo z zahodnimi zavezniki, ki so se takrat že zavedali, kaj povzročala nacifašizem.

Večkrat je bilo izraženo v slovenski javnosti pričakovanje, da se bodo italijanski državniki, v znak sprave, poklonili pred spomenikom na bazovski gmajni. Ali so ta pričakovanja upravičena, če gre za skupino teroristov? Sklepanje gospoda Lukšiča, da bo priznavanje TIGR-a kot prve organizirane sile, ki se je uprla fašizmu že poldrugo desetletje pred pohodom fašističnih sil v osvajalne vojne in s svojim bojem opozarjala svetovno javnost na genocidno delovanje nad slovensko narodno manjšino, škodilo ugledu Slovenije, je konstrukt brez primere. Prav ta prvi upor, če ga ne bi občasno zatajevali, bi dajal našemu narodu že zdavnaj mednarodni ugled in spoštovanje, pri Slovencih pa zbujal narodni ponos, spoštovanje in pogum.

Ni odveč avtorja opozoriti, da je bilo ob 50-letnici priključitve Primorske 1997 organizaciji TIGR in ustreljenim s prvega in drugega tržaškega procesa podeljeno državno odlikovanje - zlati častni znak svobode Republike Slovenije. Ali je bilo odlikovanje iskreno priznanje organizaciji TIGR, žrtvam in pripadnikom antifaašističnega odpora in s tem tudi obžalovanje za že nekoč storjene krivice pripadnikom tega gibanja?

Zaskrbljujoče je oporekanje, da TIGR ni bila prva organizacija v Evropi, ki se je uprla fašizmu in navajanje, da se je prvo uprlo italijansko delavsko gibanje. Očitno gre za nerazlikovanje med narodnoobrambnim in razrednim bojem ali za postavljanje strankarskega ali razrednega boja nad narodnoosvobodilnim. Kolikor je bilo boja italijanskega delavskega gibanja proti fašizmu, se to ni potovalo za našo osvoboditev, ampak za svoje izboljšanje pozicije. Nobena italijanska stranka ni pristala na revizijo rapsalske meje. Tudi sodelovanje z uporniškim gibanjem Giustizia e Libertà se je s TIGR-om razdrlo, ko je le-ta postavil zahtevo po osvoboditvi primorskih Slovencev.

Zavajajoča in žaljiva je Lukšičeva razlaga, zakaj TIGR ni bil povabljen v OF, češ da je bil akcijsko

radikalen. Če avtor misli na radikalnost zaradi cilja narodne osamosvojitve, s tem izraža pomisleke na upravičenost narodnoosvobodilnega upora. Če misli na radikalnost delovanja v smislu "terorizma", pa je mogoče povsem izenačevati radikalnost narodnoobrambne gibanja tigrovstva in narodnoosvobodilnega gibanja primorskega partizanstva. Tigrovci so v petnajstih letih delovanja odstranili okrog trideset vohunov ali prenapetih fašističnih skrajnežev, ki so zakrivali mnogo gorja.

Eden od vzrokov za nevljučitev TIGR-a v OF je bilo tudi dejstvo, da je bilo 1941 vodstvo TIGR-a skorajda uničeno. Tigrovsko in antifaašistično uporištvo je ustvarilo pogoje za množično partizansko gibanje na Primorskem in se zato obeh spominjamo s ponosom.

Večina Primorcev in še posebno družine, ki se spominjajo fašističnega genocida, smo zgroženi nad tovrstnim "vrednotenjem" prvega antifaašističnega upora in pričakujemo opravičilo. Kakšni so cilji posameznikov, ki se trudijo za razvrednotenjem primorskega prispevka k ustvarjanju slovenske države, ni razumljivo. Je pa krivično.

Društvo TIGR Primorske
Franjo Batagelj
predsednik

Še vedno ni postavljena ločnica med osvobodilnim bojem in revolucijo

V spremenjenem proračunu pogoji in merila za uvedbo evra

Vlada uspešno deluje, pri čemer upošteva in izvaja koalicijsko pogodbo med političnimi strankami, ki tvorijo vladno in parlamentarno večino. Gre bodisi za razne odredbe ali drugačne izvršilne ukrepe, ki spreminjajo obstoječe stanje na raznih področjih, ali pa za predloge novih zakonov, ki jih vlada pošilja v parlament. Odpravili so nalepke na avtomobilih, poenostavljen in cenejši je postopek v nekaterih zadevah, ki so zanje pristojni državni organi. Število notarjev pa bodo kmalu povečali od sedanjih 68 na 138. Pravosodni minister Lovro Šturm je sporočil, da bodo morali notari cene svojih storitev znižati vsaj za polovico. Število zaposlenih v državni upravi (upoštevani so ministrstva, vladne službe in upravne enote na krajevni ravni) naj bi se letos zmanjšalo za skoraj 200 uslužbencev, od tega v finančnem ministertvu za 54. Število t.i. funkcionarjev, to je državnih sekretarjev, pa se je že znižalo od 72 na 72. V Janševi vladi je bil namreč v vsakem ministertvu lahko imenovan samo en državni sekretar. Omenjena gibanja odražata tudi spremenjen državni proračun za letošnje leto. Zelo polemične razprave sedaj potekajo o predlogu novega zakona o RTV Slovenija, in sicer med časnikarji, njihovimi sindikati in društvom, izvedenci s fakultete za družbene vede ter javnimi in političnimi delavci. Vanjo so vključili tudi strokovnjake iz tujine ter predstavnike evropskega in mednarodnega združenja časnikarjev. Oblikovali sta se dve skupini udeležencev. V prvi so tisti, ki menijo, da vla-



Lovro Šturm

da z novim zakonom poskuša poddržati sedaj javno RTV, da bi temu mediju lahko vsiljevala svojo voljo in usmeritve. Drugi pa so tisti udeleženci sedanjih razprav, ki so prepričani, da bo omenjena ustanova šele z novim zakonom postala demokratična in skladna z evropskimi merili. Razprave o predlogu novega zakona o RTV Slovenija bodo sicer še trajale, vendar naj bi Državni zbor zakon sprejel na zasedanju v mesecu juliju. Še bolj razburljive so polemike o novostih, predlaganih v zakonu o pokojninskem zavarovanju. Vlada se zavzema za sprotno prilaganje pokojnin gibanjem plač, s čimer bi se gmotni položaj več kot pol milijona slovenskih upokojujencev izboljšal. S spremembami bi ukiniteli prejšnji način prilaganja pokojnin, s katerim so bili upokojujenci v obdobju po letu 1999 prikrajšani za

lahko v primernih socialnih pogojih preživljajo svojo starost. Predlogu vlade o novem načinu usklajevanja pokojnin so namreč odločno nasprotovali ekonomisti, finančni strokovnjaki, sindikati in tudi Gospodarska zbornica, češ da bi povečanje pokojnin (povprečno za 20 tisoč tolarjev na upokojenca letno) ogrozilo sistem javnih financ v Sloveniji in morda preprečilo celo prevzem skupne evropske valute, evra. Ni jih prepričalo niti opozorilo ministra za delo Janeza Drobniča, da bi po sedaj veljavni formuli obračunavanja pokojnin v Sloveniji čez petnajst let dosegale samo še 35% povprečnih plač.

SDS na osmem kongresu, pod geslom Slovenija na novi poti
V Sloveniji se medtem nadaljuje slovesnost, srečanja in zborovanja ob šestdesetletnici konca druge svetovne vojne ter

zmage nad fašizmom in nacizmom. Izrečenih je bilo veliko zamisli in upov za spravo in pomiritev med privrženci obeh poglavitnih taborov (družbenih skupin), ki so oblikovali našo polpreteklo zgodovino: partizani in domobranci. Toda zgodilo se ni nič novega, obratno, izrečene so bile nove obdolžitve in napovedi, ki še bolj oddaljujejo oba tabora. Člani samozvane skupine zavednih Slovencev so napisali Naš Tito na Sabotinu pred dnevi osvetlili z baklami, kar je predsednik borbovske organizacije Slovenije dr. Janez Stanovnik označil za veličastni dogodek. Bivši predsednik države Milan Kučan dogodka ni želel komentirati, pač pa se je zavzel za to, "da bi Sabotin postal gora miru". Razglabljanja o naši polpretekli zgodovini se bodo zagotovo nadaljevala, vsaj do sredine meseca junija, ko bo na Teharjah pri Celju državna žalna slovesnost za žrtve povojnih usmrtenj.

Med najpomembnejše dogodke pa je spadal osmi kongres Slovenske demokratske stranke, ki je bil v soboto, 14. t.m., v Portorožu. Potekal je pod geslom Slovenija na novi poti. Okoli 450 delegatov je izvolilo novo vodstvo stranke, sprejelo dopolnjen program ter resolucije z napolitičnimi razmerah, ko je ta postala vodilna politična sila v državi, ki vodi tudi izvršilno oblast. Za predsednika SDS je bil ponovno izvoljen Janez Janša, s čimer sta bila poudarjena tudi njegova politična moč in vpliv v Sloveniji. Kongresa se je kot gost udeležil tudi Ivo Sanader, predsednik sorodne hrvaške stranke in tudi predsednik hrvaške vlade.

Marijan Drobež

Po osamosvojitvi države je obstajala nevarnost, da se slovenskih igralnic polasti Casino Austria Družba Hit daje občinam na Goriškem več kot 2,3 milijarde tolarjev letno

Novi številki 1001 Solkanskega časopisa, ki je glasilo tamkajšnje krajevene skupnosti, je objavljen obsežen intervju z Brankom Tomažičem, predsednikom uprave družbe Hit. V pogovoru, ki ga je vodil Boris Jug, je gost razgrnil veliko podrobnosti, pa težav in zapletov, ki že od začetka spremljajo oz. so značilnosti poslovanja te največje igralniške družbe v Sloveniji. Nekateri napake in nemara tudi spekulacije in pomanjkljivosti, ki naj bi jih zagrešili posamezniki, so poimenovali kot afero Hit, v kateri naj bi bil glavna osebnost Danilo Kovačič, ustanovitelj igralništva v Novi Gorici in prvi generalni direktor omenjene gospodarske družbe. Sedanji predsednik uprave Branko Tomažič je o vlogi tedanjega poslanca Iva Hvalice pri vseh dogajanjih dejal: "Ivo Hvalica je bil v letih 1999-2000 pomemben poslanec v slovenskem parlamentu. V prvi fazi je zagotovo deloval proti interesom Hita in tudi Goriške, in to zaradi politično-strankarskih koristi. Kasneje, ko je bil leta 1995 sprejet Zakon o igralniških dajatvah in je leta 1996 prišlo do sprememb v vodstvu družbe, pa je postal tvoren." Predsednik uprave je nadalje razčlenil davčne in druge finančne obveznosti, s katerimi je država vselej zelo obremenjevala igralništvo, celo do take stopnje, da bi omenjeno dejavnost lahko bistveno osiromašili ali pa jo ce-

lo zatrli. K sreči je taka usmeritev zdaj spremenjena, tako da ima Hit večje možnosti za nove naložbe. Odločili so se tudi za investiranje v turizem v Kranjski Gori. "Vzemite primer, leta 1991 je Casino Bled zaprl svojo poslovalnico v Kranjski Gori kot popolnoma neobetavno. Mi smo jo prevzeli in danes je Casino Kranjska Gora po prometu desetkrat večji od Casinoya Bled. To je potem prineslo več davkov občini in njeni pripravljenosti za nujne naložbe v turistično infrastrukturo. Na koncu pa smo prišli do ugodnega ozračja za turizem, zato je Hit investiral tudi v hotelske zmogljivosti. Sedaj mislim, da je Kranjska Gora v novem velikem turističnem zagonu tudi z našo pomočjo. Naša strategija je, da razvijamo igralniški turizem in tudi ostale dopolnilne dejavnosti v okoljih, ki so tudi naša priložnost. To velja tako v Sloveniji kot tudi po svetu. Podpiramo tudi turistična prizadevanja Bovca, mislim pa, da tam potrebujejo boljše prometne zveze s sosednjimi območji."

Če se bo državi zdelo potrebno poseči tudi v nadzor in vodenje Hita, je to njena legitimna pravica.

S sprejemom zakona o igralništvu, ki je znižal dajatve državi, so v Hitu začeli zbirati tudi t.i. koncesijski denar, ki ga družba daje občinam v svojem okolju. "Tako občine na Goriškem preje-

majo skupaj več kot 2,3 milijarde tolarjev pomoči letno iz našega prihodka. Nova Gorica dobi 1,2 milijarde, Šempeter-Vrtojba 230 milijonov, ostale občine pa okrog 100 milijonov tolarjev. Mestna občina Nova Gorica je samo v obdobju med leti 2000-2004 prejela skupaj okrog 7 milijard tolarjev iz naslova koncesije. O takih sredstvih druge slovenske občine lahko samo sanjajo."

Iz intervjuja, objavljenega v novi številki 1001 Solkanskega časopisa, je slovenska javnost prvič izvedela, da je bilo ob osamosvojitvi Slovenije celotno igralništvo v nevarnosti, da ga prevzame družba Casino Austria. "Nikoli nismo obešali na veliki zvon, koliko smo se borili, da je Hit preživel. Našo družbo in tudi druge slovenske igralnice naj bi dobila, ne kupila, avstrijska igralniška družba. Kolikor mi je znano, sam namreč v tedanjih pogovorih nisem sodeloval, je namero preprečil takratni generalni direktor Danilo Kovačič. Ogromno denarja je zaradi poli-



tičnih neumnosti izgubila tudi država. Po zagonu nove igralnice v Benetkah avgusta leta 1999 nam je takratni direktor gospod Coradini napovedal še kratek čas obratovanja. Vendar je Hit z odličnostjo storitev preživel padec obiska in prometa in ju v naslednjih letih zopet povečal." Branko Tomažič, ki je nedavno podal ostavko na položaj predsednika nadzornega sveta zavarovalnice Triglav, "kar je normalno, saj ima vsak lastnik pravico, da si izbere nadzornike svojega premoženja", pravi, "da v Hitu deluje le kot prvi mož posadke, zgolj profesionalno in poslovno po svojih najboljših močeh in znanju. Seveda je država posredno večinska lastnica Hita. Če se ji bo zdelo potrebno poseči tudi v nadzor in vodenje Hita, je to njena legitimna pravica. To moramo poklicni menedžerji sprejemati kot običajno prakso".

M.

Kratke

V evropski šoli v Bruslju tudi poučevanje slovenskega jezika

Po oceni Stalnega predstavništva Slovenije pri EU v Bruslju je v organih, ustanovah in službah evropske povezave zaposlenih okoli 250 Slovencev. Število uslužbencev iz Slovenije pa bo postopno naraščalo, saj še nismo dosegli meril glede zaposlitve uslužbencev iz držav članic, ki jih je določila evropska komisija (vlada). Vsak, ki bi se rad zaposlil v Bruslju oz. v organih in službah evropske povezave, mora predhodno uspeti na natečajih, ki jih izvajajo bodisi v Ljubljani ali pa neposredno v Bruslju. Velika večina pomembnih odločitev, ki zadevajo države članice EU, se zdaj sprejema v Bruslju. Iz Ljubljane prispeje v Bruselj vsak dan okoli dvajset visokih uradnikov oz. raznih funkcionarjev na sestanke ali srečanja, ki jih sklicujejo direktorati ali drugi organi povezave. Slovenci sicer zasedajo nekaj pomembnih mest v organih EU. To so, denimo, dr. Ciril Štokelj, veleposlanik Slovenije v EU in naš stalni predstavnik v evropski povezavi, nadalje dr. Janez Potočnik, evropski komisar, dr. Zoran Stančič, namestnik generalnega direktorja na Generalni direktorji za znanost, pa Ivan Bizjak, generalni direktor za pravosodje in notranje zadeve. Tudi v pravosodnih organih dela nekaj sodnikov, ki so prišli iz Slovenije. Spodbudno in zanimivo je, da se v Evropski šoli od lanskega leta redno poučuje slovenski jezik. Vsi slovenski učenci in dijaki, ki obiskujejo omenjeno šolo, se morajo slovenski jezik obvezno učiti.

Dr. Zoran Stančič je svoje ugotovitve in vtise o delu in življenju v Bruslju takole strnil: "Za razliko od mojih sodelavcev iz starih članic EU, ki so prisotnost uradnikov iz novih članic sprejemali kot nekaj samoumevnega, me je sprva kakršnakoli omemba Slovenije vedno znova prevzela - na primer ob dogodkih, ki jih pripravljajo Slovenci v evropskem parlamentu -, ko sem videval našo zastavo v evropskih ustanovah ali ko sem srečal sodelavce iz novih članic v Evropski komisiji. Verjetno bomo Slovenci potrebovali še kar nekaj časa, da bomo Bruselj začutili tudi kot dodatno slovensko prestolnico, čeprav nas Bruselj že ima za popolnoma enakopravnega člana velike evropske družine." / M.

Nova stanovanja zlasti za mlade družine težko dostopna

Mnogi Slovenci so v prejšnjih letih bodisi zgradili svoje stanovanje ali pa ga kupili. Po mnenju nekaterih strokovnjakov s področja stanovanjskega gospodarstva so vsi, ki so imeli denar, že rešili svoj stanovanjski problem, nove družine pa si stanovanje stežka zagotovijo. Stanovanja so v Sloveniji še zmeraj zelo draga in nič ne kaže, da bi se kmalu lahko pomenila. Največ interesentov je za nakup enosobnih, enoinpolsobnih ter dvosobnih, malo zanimanja pa je za večsobna stanovanja. Po podatkih državnega stanovanjskega sklada je še vedno prostih okoli 75 večjih stanovanj v Ljubljani in Kopru, ki jih sklad ne more prodati. Znano je, da prebivalci Slovenije težijo k lastnemu stanovanju ali hiši, ker so neradi najemniki v tujih stanovanjih. Država naj bi pomagala zlasti novim mladim družinam pri nakupu stanovanja, čeprav pričakujejo tudi splošno znižanje cen na tržišču nepremičnin. Nekatere poslovne banke so se na povpraševanje odzvale tako, da ponujajo daljše roke za odplačevanje stanovanjskih posojil.

Sicer pa v Sloveniji noben državni organ nima zanesljivih podatkov o tem, koliko stanovanj je razpoložljivih oz. koliko bi jih še potrebovali. Občine so državnemu stanovanjskemu skladu Slovenije prijavile, da potrebujejo od šest tisoč do osem tisoč novih stanovanj. Vendar pa v združenju za poslovanje z nepremičninami pri Gospodarski zbornici Slovenije hkrati poudarjajo, da je samo v Ljubljani, kjer je povpraševanje po stanovanjih največje, kar okoli osem tisoč stanovanj praznih. Nasploh pa naj bi bilo v Sloveniji kar 13% več stanovanj, kot pa je gospodinjstev.

Racionalnejšo izrabo stanovanj bi lahko zagotovili tudi z davkom na nepremičnine, s katerim bi lastnike zdaj praznih stanovanj spodbudili k temu, da jih oddajo v najem. Dodajamo, da je precejšnje število stanovanj praznih tudi drugod v Sloveniji. Vendar kaže, da je nova vlada opustila namero, da bi davek na nepremičnine uvedli v kratkem času. / M.

O svilogojstvu in gojenju murve na Goriškem

Etnologinja Vesna Ličer, sodelavka Raziskovalne postaje Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Novi Gorici, zaključuje pomembno in izvirno delo. Preučila je namreč zgodovino in razvoj svilogojstva in gojenja murve na Goriškem, kar je bila na tem območju, še bolj pa v Furlaniji, nekoč zelo razširjena in tudi donosna dejavnost. Izsledki raziskave, v kateri je uporabila veliko število najrazličnejših virov, slovenskih in italijanskih, so natisnjeni v nekaj knjigah, z omenjeno temo pa se bo potegovala za pridobitev magistrerja na ljubljanski univerzi. Pri snovanju monografije o svilogojstvu in gojenju murve na Goriškem je avtorici nudila nasvete in pomoč magistra Slavica Plahuta, bivša direktorica Goriškega muzeja, sodelovala pa je tudi z občino Salzano v deželi Veneto. Etnologinja Vesna Ličer je v svoji raziskavi ugotovila, da se je svilogojstvo na Goriško sredi 16. stoletja razširilo iz zaledja Benetk, kjer so svoj kapital začeli vlagati v kmetijstvo. Ustrezno je napredovala tudi tehnologija za pridobivanje svile. Leta 1726 se je država vključila v novo dejavnost. V Fari (Farra d'Isonzo) je zgradila predilnico na vodni pogon, ki je z izkoriščanjem vodne energije in mehničnim motovilom pomenila izjemen tehnični napredek v primerjavi z ročnimi predilnicami, ki so bile tedaj razširjene po deželi. Pod vladavino Marije Terezije so se zelo povečali nasadi murv na Goriškem in ta dejavnost je postala eden od stebrov gospodarstva. V tem obdobju so kmetje, pretežno še koloni oz. podložniki, s pomočjo svilogojskega dohodka plačevali davke. Avtorica poudarja, da sta bili leta 1869 v Gorici ustanovljena Inštitut za raziskavo svilopreje, osrednja ustanova takšne vrste v Avstro-Ogrski in prva na svetu, in kmetijska šola, kar je močno spodbudilo svilogojstvo. Vendar so svilogojstvo zaradi donosnejših dejavnosti, predvsem sadjarstva in vinogradništva, postopno začeli opuščati. Po drugi svetovni vojni, leta 1948, so v Novi Gorici sicer ustanovili "Svilogojno postajo Gorica", ki jo je vodil strokovnjak Evgen Mayer, vendar si svilogojstvo na Goriškem ni več opomoglo. To dejavnost so povsem opustili v drugi polovici preteklega stoletja. Vendar so se ponekod na Goriškem ohranila murvina drevesa, ki prispevajo h kulturi in podobi krajine. / M.

IZBIRA, KI SPREMENI ŽIVLJENJE.


Presidenza del Consiglio dei Ministri
UFFICIO NAZIONALE PER IL SERVIZIO CIVILE



SERVIZIO CIVILE NAZIONALE



TEBI IN DRUGIM.

WWW.SERVIZIOCIVILE.IT

RAZGLAS ZA 36.000 PROSTOVOLJCEV ZAPADE 1. JUNIJA 2005

Deset let delovanja Srečanje je prvič potekalo na Tržaškem

Jubilejni dan družine v organizaciji Skupnosti družin Sončnica

V nedeljo, petnajstega maja, je bil deseti jubilejni dan družine, ki ga je organizirala Skupnost družin Sončnica. Srečanje je potekalo tokrat na Opčinah, v sodelovanju s SOMPĐ Vesela pomlad, zakonsko skupino Trst in zakonsko skupino Opčine. Prvi dan družine je bil namreč daljnega maja 1993 ob priložnosti mednarodnega leta družine in to še preden je bila ustanovljena "Sončnica". Pobudo je takrat dala zakonska skupina iz Gorice, Sončnica pa, ki obstaja od leta 1999, je to "tradicijo" nadaljevala in jo ohranila do danes. Glavni namen pobude je zbiranje družin, pogovor, izmenjava mnenj, izkušenj, predlogov, običajno je na sporedu igra, predavanje ali nastop kake gledališke ali glasbene skupine. Vsako leto je izbira

kraja različna, letos je dan družine prvič potekal na Tržaškem, kjer se je zbralo nad dvajset družin. Program je bil tudi letos standarden, začel se je s sveto mašo v openski župnijski cerkvi, do koder smo prispeli z avtobusom. Nadaljeval se je z res simpatično dveurno igro po kraških poteh, ki je na koncu dala tudi zmagovalca. Najprej so se družine razdelile po skupinah, imenovanih po najpriljubnejših sadežih. Vsaka skupina se je najprej morala med sabo predstaviti, nato kreni-



Foto ML

ti peš po že začrtani trasi in med potjo reševati razne naloge. Tista skupina družin, ki je najbolje opravila vse naloge, je bila končna zmagovalka. Resnici na ljubo so bile razlike minimalne, odločale so malenkosti. Zmagale so "jagode", ki so za razliko od ostalih skupin uspešno odgovorile na zgodovinsko vprašanje o drugem tržaškem procesu. Po igri je bilo na vrsti skupno kosilo, nato pa nastop pevske skupine Vesela pomlad pod vodstvom dirigentke Mire Fabjan in nekaj glasbenih točk znanega animatorja Stena Vičarja, ki je tudi po-

vezoval program. Program je sklenila igrice "Stara hiška, hruška, buška in zlato pero" Slovenskega odra iz Trsta pod vodstvom avtorice in režiserke prof. Lučke Susič. Ob koncu nadvse uspelega dneva družine, ki mu je prizanesla tudi ne ravno spodbudna vremenska napoved (k sreči se tudi vremenoslovci kdaj zmotijo), lahko potrdimo pomembnost in koristnost pobude, saj ima v času, ko nas zahodnjaška potrošniška miselnost sili v izolacionizem, separatizem in skrbno varovanje našega fizičnega in duhovnega sveta tovrstna aktivnost kot glavni cilj ohranjanje plemenitih vrednot in pristnih medloveskih stikov, ki jih današnja družba še kako pogreša, po drugi strani pa zanje nič ne naredi.

AP



Foto ML

POKLICI

Aleksij Ferlez, frizer

Pred nekaj tedni je v Doberdobo, na goriškem Krasu, mladi Aleksij Ferlez odprl novi frizerski salon. Podvig dvajsetletnega fanta so z veseljem sprejeli vsi vaščani, ki si bodo odslej svoje pričeske lahko ponovno urejali v domači vasi. Doberdobskega frizerja smo ob tej priložnosti zastavili nekaj vprašanj:

Aleksij, najprej, kje in kako te lahko najdemo stranke?

Moji novi delovni prostori se nahajajo v Doberdobo, v ul. Osimo, 6. Zelo sem vesel, ker mi je uspelo nove prostore preurediti, jih opremiti in se vanje vseliti v slabem letu. Nekaj težav sem sicer imel z birokracijo, a sedaj so tudi te težave mimo. Dejansko že delam na polno paro. Stranke, ki bi me želele obiskati, se lahko zglasijo kar v salonu, seveda pa me lahko pokličejo tudi na tel. št. 0481-78209.

Zelo zanimiva se mi zdi tvoja pobuda, da si se, čeprav še zelo mlad, podal v vode samostojnega podjetništva.

V Doberdobo že nekaj let ni več frizerskega salona. Mnogi vaščani so ga pogrešali, ker je tak obrat na vaši vedno zelo priročen. Ideja je tako nastala tudi v pogovorih z doberdobskimi strankami, ki so k meni zahajale, ko sem bil še v Trziču. Zamislil me je vse bolj prevzemala in ko se je ponudila prva priložnost za doberdobski frizerski salon, sem jo nemudoma zgrabil. No, in zdaj sem končno tukaj. Želim si, da bi bil novoodprti salon čim večja pridobitev za celotno vaško skupnost.

Aleksij, ti nisi ravno novinec v frizerskih vodah. Za sabo imaš že številne izkušnje.

Do nedavne sem pomagal sestri, ki je tudi sa-

ma frizerka v Trziču. V poklicni formaciji pa je bila zame zelo pomembna delovna izkušnja v Milanu, prestolnici mode. Tam sem sledil raznim tečajem ter se v sklopu le-teh preizkusil s



frizerskim delom v svetu zabavne industrije. Že nekaj časa kot masker in frizer sodelujem s tržaškim gledališčem Verdi. Med svoje pomembnejše delovne izkušnje dalje prištevam tudi lansko lepoto tekmovanje Miss Trst, na katerem sem, tako kot v gledališču, sodeloval kot masker in frizer.

Prijeten pogovor z mladim, a že zelo izkušenim doberdobskim frizerjem se je tako sklenil. Aleksija so namreč že čakale stranke, pa tudi telefon je nenehno bnel. Skratka, polne roke dela. No, Aleksij, še naprej tako uspešno!

AČ

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Le kje so muze?

V antičnem svetu so se pesniki in dramski pisci, tako kot kiparji in arhitekti, vedno radi zatekali k muzam. Sam Homer je svojo epsko pesnitev Odiseje uvedel s prošnjo Muzi, naj mu poje o pogumnem možu Odiseju. Saj veste, navdih je redka dobrina. Zanj se je treba nekoliko prerivati. Homer je je tega zavedal. In njegovo "lobiranje" je bilo nadvse uspešno. Svojo prošnjo je naslovil na tedanje najvišjo umetniško in kulturno avtoriteto, na božansko Muzo. In dobil je najbolj opevani ep zahodne civilizacije. Ja, "slep je, kdor se s petjem ukvarja", je svojo misel v verz Glose izklesal doktor France iz Vrbe doma. Postal je sicer prvi slovenski pesnik. Zato pa je moral muzi plačati neverjetno visok davek hudih srčnih bolečin. Umetnost je zahtevna. Navdih je nepredvidljiv, tako kot denar, vložen v delnice Parmalat: danes je, jutri ga ni. Navdiha ni. Kako priti na zeleno vejo? Gre za vprašanje, ki so si ga postavljali tudi vsi delničarji parmskega koncerna. Čudno, da si v Parmu niso domislili briljantne ideje, da vsa svojo produkcijo

prenesejo na danes tako moderno in opevano Kitajsko. Morda je tam treba krave krmiti le enkrat vsaka dva ali tri dni: saj veste, delovna sila je na Kitajskem bolj poceni. Žal za navdih ne velja isti princip: v Pekingju in Šangaju res lahko ustvarimo uspešno podjetje skoraj čez noč, umetniške ustvarjalnosti pa ne moremo kar tako kupiti. Človeška ustvarjalnost (za zdaj) še ni naprodaj. Še vedno se je treba torej spoštljivo obračati na Muze. Našemu postmodernemu obdobju se večkrat očita pomanjkanje ustvarjalnosti in izvirnosti. Najnovejši umetniški izdelki dobijo največkrat oznake že videne in podobnega ter vsekakor daleč stran od izvirnega. Nekaj takih primerov lahko poiščemo v eni izmed najbolj donosnih umetniških zvrsti, filmografiji. Izvirne kakovostne zgodbe so na velikih platnih večkrat častne izjeme. Scenariji so v glavnem povzeti po knjižnih predlogah. V zadnjih letih pa se režiserji vse bolj odločajo postavljati na platno življenjske zgodbe pomembnih osebnosti iz bližnje in daljne preteklosti. Pomislimo na letošnjo

podelitev oskarjev. Od treh najbolj opevanih in favoriziranih filmov sta bila kar dva življenjepisa. Martin Scorsese, večni oskarjevski poraženec, se je predstavil z epskim delom Letalec, v katerem je orisal lik Howarda Hughesa, ameriškega bogataša, letalskega inženirja in filmskega producenta, ki je bil v povojni Ameriki ena izmed najvidnejših javnih osebnosti. Drugi film z življenjepisa vsebino, ki si je po zaslugi Jamiee Foxa prislužil oskarja za najboljšo moško vlogo, je slikovito prikazal pot do uspeha genija Raya Charlesa. Nedvomno zelo kakovostni filmski produkciji! Ki pa jim primanjkuje eden izmed osnovnih elementov umetnosti: izvirnost, osnovna ideja, plod režiserjeve in scenaristove domišljije. Le kam so se skrile muze? Nekdaj so živele na Parnasu, a ni nam znano, če je njihovo stalno bivališče še vedno tam. Morda jim je Zevs prekomerno povišal najemnino. Ali pa, saj veste, globalizacija, padanje mej, bivanjski pogoji. Možno, da so se muze res preselile. Nemudoma jih je treba najti!

Andrej Černic

Vida Valenčič Ko se dotakneš osebe

Kamenčki življenja

Razmišljanja so prepogostokrat vrtenja na kolesju nečesa, kar ni, kar še ni, kar več ni, kar nikoli ni bilo, kar nikoli ne bo, kar nikoli ne more biti. Nek manko, neko nelagodje, neko nerazumevanje predvsem samega sebe. In tako lahko je osredotočiti na kamenčke, ki se ti lepijo na stopala, da zlahka spregledaš vse, tudi tisto malenkostno, kar te spremlja po poti. Pred leti sem dobila v dar majhen zvezček s trdo platnico, dovolj debel, da se je zdel mala knjiga. In ravno zaradi tega, ker me je na knjigo spominjal, sem se takrat odločila, da bo ta zvezek zame obveza, da ne spregledam vseh teh malenkostnih življenjskih nasmevov v vsakdanjiku. Ko ga danes listam, odkrijem enostavna čutna doživetja, kot je lahko jesti melono z rokami, pred očmi pa tista sončna žoga, ki se vedno hitreje spušča; branje tuje revije v kavarni, nezamisljivi občutek toplenga poletnega dežja po vsem telesu, ko te med hojo v gozdu nenadoma zaloti naliiv, Sop marjetic v rokah in prijateljica, ki je kupila selekcijo čajev samo zame, ko pridem na obisk; trenutki v preteklosti, ko mi je uspelo prijetno kramljati po telefonu z 90-letno nono in me ni več težil redni vsakodnevni klic ob 18.30. Listam po zvezčku in odkrivam, da mi je bil všeč okus lavandinega medu za zajtrk, da sem se opogumila in se vpisala na plesni stage, da sem ugotovila spremembo v malem svetu okrog sebe, če se mi je uspelo odpreti do ljudi in zajeti večjo žlico brezskrbnosti in neobremenjenosti. Rastline v stanovanju in stavek, ki ga je ob kaki priložnosti izrekla nekdanja državna sekretarka Tovornikova: "Za vsako, tudi najpomembnejšo spremembo je najvažnejši prvi korak. Ta je trenutek za zasuk za spremembo, odločiti se moramo zdaj!" ali pa Andrej Rot: "Kdor v sebi ne stoji, se opira na druge". Berem o občutku zadovoljstva ob pozitivno opravljenem kolokvijju v veliki firmi, ki sem si ga izborila sama, brez nobenih poznanstev, o zagonu, ki mi ga je vtil film "A beautiful mind", o peki hlebcev kruha, nastopu tečajnik dvodnevne stage plesne terapije z ustanoviteljico Mario Fux na deskah gledališča Miela, starši in sestra med publiko, o odkrivanju lepote tudi molčanja, negibnem poslušanju glasbe v temi, gospodu, ki mi je na parkirišču v Vidmu podaril parkirni listek, ker je moral s svojim avtom predčasno stran, občutku zadovoljstva, ko mi uspe iti zgodaj spat, deskati po Internetu ali sproščeno govoriti in pisati v angleščini. Večerne skodelice kamilice z janežem, navsezadnje zadovoljstvo ob svojem zdravem apetitu, misel, da "zen uči, da notranja rast vedno vključuje tudi izkustvo koščka žerjavice, ki se zatakne v grlu", stavek, ki sem si ga zapisala, kdo ve, kdaj in kje: "na čustva glejte kot na nekaj, kar vam razlaga vaše življenje in daje točno informacijo o vas in ne na nekaj, kar je treba skrivati, potlačiti ali spremeniti", vožnja v avtu s primerno glasbo, božanje konja in govorjenje z njim, gozderji na nogah in iskanje dolgih samotnih stez v gozdu kljub prijateljičinemu svarilu, da ni varno kupovanje skodelic za čaj in občutek svile na telesu, polniti bele liste pred sabo, naključni pogovor z neznanko in misel, da je "vse življenje eno samo tveganje in čim bolj ljubeče živimo to svoje življenje, tem več tvegamo". Mogoče moram spet začeti polniti drugo polovico zvezčka, ki je še prazen.